

Postoje k manželstvu u mladých lidí vo věku od 20 do 35 rokov

Zuzana Malásková

Bakalárska práca
2013



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana MALÁSKOVÁ**
Osobní číslo: **H10693**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Postoje k manželství u mladých lidí ve věku od 20 do 35 let**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti manželství a stereotypů souvisejících s manželstvím.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

PLÁVKOVÁ, Olga. Úvod do sociologie. Bratislava: Ekonóm :Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov, 2008. ISBN 9788022524919.

MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-58-X.

PROVAZNÍK, Dušan. Aktuálne problémy sociologie rodiny. Bratislava: Veda, 1989. ISBN 80-224-0050-5.

KRATOCHVÍL, Stanislav. Manželská a párová terapie. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-646-9.

ŠMOLKA, Petr a Jan MACH. Manželská a rodinná trápení: z pohledu právníka a psychologa. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073674489.

CHÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jan Šmahaj

Ústav pedagogických věd


Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. května 2013

Ve Zlíně dne 12. února 2013


doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka




Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 28.4.2013

.....
Mališková

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalárska práca pojednáva o postojoch mladých ľudí k manželstvu. Vo svojej teoretickej časti sa zameriava na problematiku manželstva a rodiny, klasifikuje pozitíva a negatíva, ktoré so sebou prináša manželstvo a rodičovstvo, opisuje súčasné problémy rodiny a mapuje štatistiky sobášnosti v Európe. Následne praktická časť pomocou dotazníkového šetrenia zisťuje postoje k manželstvu u vekovej kategórie 20- 35 rokov.

Kľúčové slova: manželstvo, rodina, sobášnosť, postoj

ABSTRACT

The bachelor thesis is specifically concerned with the attitudes of young people towards marriage. Its theoretical part focuses on the issue of marriage and family, it classifies the positives and negatives which marriage and parenting conclude in themselves; it describes current family problems and it maps over the marriage statistics throughout Europe. Consequently the practical part of the bachelor thesis analyses the attitudes towards marriage among people aged 20 - 35.

Keywords: marriage, family, marriage, attitude

Ďakujem pánovi doktorovi Šmahajovi za vedenie mojej bakalárskej práce a za všetky jeho cenné rady, ktorými ma pri každej konzultácii obohatil. V neposlednom rade všetkým, ktorí pri mne stáli, verili mi a podporovali ma.

Motto:

Vydarené manželstvo je zvláštna zmiešanina lásky, priateľstva, zmyselnosti a úcty.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČASŤ	11
1 MANŽELSTVO A RODINA V SPOLOČNOSTI.....	12
1.1 MANŽELSTVO AKO SPOLOČENSKÁ INŠTITÚCIA	12
1.1.1 Postavenie a vzájomné vzťahy v manželstve	13
1.1.2 Zrelosť na manželstvo	14
1.1.3 Úspech v manželstve	15
1.2 RODINA AKO ZÁKLAD SPOLOČNOSTI	15
1.2.1 Funkcie rodiny	17
1.2.2 Typy rodiny	18
2 „VÝHODY A NEVÝHODY“ VYPLÝVAJÚCE Z MANŽELSKÉHO	
ZVÄZKU	22
2.1 POZITÍVA A NEGATÍVA RODIČOVSTVA	22
2.2 DÔSLEDKY UZATVORENIA MANŽELSTVA	23
3 MODERNÁ RODINA.....	25
3.1 TRENDY V RODINE	25
3.1.1 Odkladanie materstva, singles.....	25
3.1.2 Veľmi mladí rodičia, rodičia vo vyššom veku	27
3.2 AKTUÁLNE PROBLÉMY RODINY	28
3.2.1 Rozvodovosť	28
4 ŠTATISTIKY V UZATVÁRANÍ MANŽELSTIEV	30
4.1 ŠTATISTIKA SOBÁŠNOSTI V ČESKEJ REPUBLIKE.....	30
4.2 ŠTATISTIKA SOBÁŠNOSTI VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH EURÓPY	31
II PRAKTICKÁ ČASŤ	33
5 PRÍPRAVA VÝSKUMU	34
5.1 VÝSKUMNÉ CIELE.....	34
5.2 VÝSKUMNÝ PROBLÉM	34
5.3 DRUH VÝSKUMU.....	34
5.4 HYPOTÉZY.....	35
5.5 VÝSKUMÝ SÚBOR, SPÔSOB VÝBERU	35
5.6 VÝSKUMNÁ METÓDA.....	36
5.6.1 Štruktúra a obsah dotazníka	36
5.7 REALIZÁCIA VÝSKUMU.....	36
6 VÝSLEDKY VÝSKUMU A INTERPRETÁCIA DÁT	38
6.1 SPÔSOB SPRACOVANIA DÁT.....	38
6.2 VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETRENIA	38
6.3 ZHRNUTIE VÝSLEDKOV DOTAZNÍKOVÉHO ŠETRENIA	59
6.3.1 Doporučenie pre prax	60
ZÁVER	61
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	63

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	65
ZOZNAM OBRÁZKOV	66
ZOZNAM TABULIEK	67
ZOZNAM PRÍLOH.....	68

ÚVOD

Nie je žiadnou novinkou, ak povieme, že počet párov, ktoré sa rozhodnú vstúpiť do manželstva, sa z roka na rok znižuje. Kým v roku 2007 uzavrelo manželský zväzok celkom 57 157 párov, čo bol najvyšší počet za posledných 10 rokov, v r. 2011 to bolo iba 45 137 párov. Tento počet je najnižší od roku 1918. Rastie i vek, v ktorom sa jedinci sobášia. Ak porovnáme roky 2001 a 2011, vek mužov i žien sa zvýšil zhruba o 3 roky, teda priemerný vek vstupu do manželstva je 32, 4 u mužov a 29, 6 u žien.

Tak ako počet uzavretých manželstiev klesá, tak čísla rozvodovosti stúpajú. V roku 1998 sa rozviedlo 24 000 manželstiev, v roku 2011 bola prekročená hranica 28 000 rozvodov. Hoci v spomínanom roku sledujeme mierny pokles oproti roku 2010, čísla ktoré sme uviedli sú alarmujúce.

Ak si zapneme televízor, otvoríme časopisy, či si sadneme k televíznym novinám, sme zavalení informáciami o tom, ako je manželstvo prežitkom, vyhynutým druhom. Ako ľudia nemajú chuť vstupovať do manželstva a radšej žijú „na divoko“. I toto bolo dôvodom, prečo sme sa rozhodli pre výber našej témy na bakalársku prácu.

Práve mladí ľudia sú tými, ktorí môžu momentálnu situáciu zmeniť, a preto sme sa zamerali na vekovú kategóriu od 20 do 35 a rokov a zisťovali ich postoje k manželstvu.

Bakalárska práca pozostáva z dvoch častí, ktoré na seba logicky nadväzujú. V teoretickej časti sme sa zamerali na samotné manželstvo a rodinu ako východzie pojmy pre celú prácu. Následne sme sa zamerali na konkrétnu problematiku „výhod a nevýhod“ vyplývajúcich z manželstva. Naším zámerom nebolo presne definovať a rozdeliť plusy a mínusy, ale poukázať na nuansy, ktoré tento zväzok naproti nezosobášeným súžitiam prináša. Tretia kapitola bola venovaná modernej rodine a premenám rodiny v súčasnosti. Posledná kapitola načrtla štatistiky sobášnosti v Českej republike i v niektorých krajinách Európy.

Praktická časť pomocou správne zvolených položiek v dotazníku skúma postoje mladých ľudí k manželstvu. Zaujímalo nás, či do budúcnosti plánujú manželstvo, či je pre nich dieťa dôvodom k uzatvoreniu manželstva. U týchto otázok sme boli zvedaví, či má pohlavie vplyv na rozhodnutie. Podľa škálových otázok sme zisťovali do akej miery respondenti súhlasia či nesúhlasia s tvrdeniami o manželstve.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 MANŽELSTVO A RODINA V SPOLOČNOSTI

V prvej kapitole objasníme základné pojmy ako je manželstvo a tým následne aj veľmi súvisiaci pojem rodiny ako základ spoločnosti. Charakteristika týchto pojmov bude nosnou časťou našej bakalárskej práce.

1.1 Manželstvo ako spoločenská inštitúcia

Manželstvo je z pohľadu sociálnej psychológie označené za zvláštnu spoločenskú skupinu, tzv. diádu. Skladá sa z dvoch pokrvne cudzích ľudí odlišného pohlavia, ktorí sú v trvalom a bezprostrednom styku. Sú prepojení citovým putom. Manželstvo je spojenie ľudí, ktorí sa rozhodli prežiť ďalší život spoločne. (Ziemska, 1980, s. 50)

Podľa Zákona o rodine č. 94/ 1963 Sb., „manželstvo je trvalé spoločenstvo muža a ženy založené zákonom stanoveným spôsobom“ (Česko, 1963).

Manželstvo sa uzatvára na základe dobrovoľného rozhodnutia muža a ženy, za účelom vytvorenia harmonického, trvalého a pevného životného spoločenstva. Muž a žena súhlasným prehlásením pred orgánom štátu spečatujú svoju lásku a vstup do manželstva, a to verejne a spôsobom slávnostným pred dvoma svedkami. V dôsledku rovnoprávnosti môže tak ako žena prijať priezvisko manžela, tak aj muž môže prijať priezvisko manželky. Žena môže manželovo priezvisko odmietnuť a prenechať si svoje priezvisko za slobodna. Býva však zvykom, že manželka príjme meno svojho partnera, hoci aj v prípade, že by pred oltárom stála už po druhý, či tretíkrát. (Brablcová et al., 1973, s. 50)

Manželstvo podľa Zákona o rodine č. 94/ 1963 Sb., môžeme uzavrieť dvojakým spôsobom, a to pred úradom, hovoríme teda o občianskom sobáši, alebo pred príslušným orgánom cirkvi. Vtedy uzatvárame cirkevný sobáš. (Česko, 1963)

Z manželstva vylývajú pre oboch partnerov práva aj povinnosti. Medzi základné patrí žiť spolu a byť si verní, vzájomne si pomáhať a vytvárať pre všetkých zdravé rodinné zázemie. Manželstvo dáva partnerom mnoho možností, medzi ktoré patrí možnosť duševného zblíženia, prehĺbenia skutočnej lásky a v neposlednom rade priateľstva. Manželstvo sa zakladá na veľmi pevných citových vzťahoch medzi mužom a ženou. (Plávková, 2008, s. 120-121)

Manželstvo má vytýčené svoje ciele a plní niekoľko funkcií, ktoré Ziemská uvádza (1980, s. 50-51):

- vzájomné uspokojovanie citových, spoločenských, psychických i sexuálnych potrieb,
- vzájomná pomoc pri snahe dosiahnuť individuálne ciele, ako napr. snaha o lepšie materiálne a ekonomické zabezpečenie domácnosti a jej členov,
- spoločná túžba po deťoch, ktorým chcú odovzdať svoje skúsenosti, tradície.

1.1.1 Postavenie a vzájomné vzťahy v manželstve

Rozdelením úloh, ustálením vzájomného postoja manželského páru, čo súvisí s vplyvom jedného partnera na druhého, sa v manželstve formuje základ budúcej štruktúry manželstva. V manželstve môžu o veciach rozhodovať partneri spoločne, alebo preberá moc rozhodovania jeden z partnerov. V dnešnej dobe prevláda trend rovnostárstva ako v partnerstve, tak i následne v manželstve. Často pozorujeme, že v jednej oblasti rozhoduje muž, v druhej zase žena. V konečnom dôsledku o veciach rozhodujú spoločne. Schopnosť zdravého a harmonického partnerstva nespočíva v predbiehaní sa a súperení o moc. Ak v rozhodovaní preberá „zodpovednejšiu“ úlohu jeden z partnerov, je tomu tak preto, lebo to tak obaja cítia. Tento model sledujeme najmä v prípade, že jeden z partnerov má lepšie dispozície na danú oblasť. Týmto získava rešpekt i obdiv u svojho manžela či manželky. Je to podmienené aj osobnostnými charakteristikami jedinca, to, aké kultúrne vzory jedinec mal. Na vedúce pozície a formovanie štruktúry mal vplyv aj fakt ženskej emancipácie. Postupne sa prestali členiť úlohy na čisto mužské a čisto ženské, ženy majú možnosť účasti na verejnom živote, jednotný zákon o rodine. K tomuto stavu prispela aj urbanizácia a možnosť žien študovať a vzdelávať sa. Žena sa stala partnerom nielen v manželskom živote, ale aj v živote verejnom. (Ziemská, 1980, s. 51-53)

Rozdelenie prác v domácnosti je úzko späté s rolami muža a ženy. Iné plnenie úloh pripadá na muža, iné na ženu. Na základe pokusov a omylov si partneri rozdelia funkcie. Toto obdobie sa nazýva i obdobím vzájomného prispôsobovania. Stáva sa, že jeden z partnerov na seba prevezme plnenie úloh, ktoré dovtedy nepraktizoval. V mladých manželstvách pozorujeme rozdelenie úloh, z ktorých vyplýva snaha partnerovi pomôcť a radosť z toho, že spolu niečo partneri robia. To ako si partneri rozdelia jednotlivé úlohy vplýva na postoje medzi manželmi.

Tie môžeme znázorniť na stupnici:

- „akceptácia- odmietnutie,
- spolupráca- únik,
- uznávanie slobody konania- nadmerná starostlivosť,
- rešpektovanie práva v rodine- nadmerné požiadavky.“ (Ziemska, 1980, s. 54)

1.1.2 Zrelosť na manželstvo

Partneri, ktorí sa rozhodnú vstúpiť do manželstva si musia sedieť ako po ľudskej stránke, tak musia byť na manželstvo pripravení a osobnostne zrelí.

Tak ako hovorí aj Plávková (2008, s. 121), partneri vstupovali do manželstva s rovnakými právami a povinnosťami, z toho vyplýva, že manželskí partneri sú si v manželstve rovní. Je preto nesmierne dôležité, aby partneri uzatvárajúci manželský vzťah, boli zrelí. Hovoríme o troch typoch zrelosti a to:

1. citová zrelosť: partner má stabilné citové prejavy. Je charakteristický tým, že sa nezaobrá len sebou, ale záleží mu rovnako aj na druhých. Má k životu vyrovnaný postoj.
2. Intelektuálna zrelosť: pojem rodina pre neho znamená mnoho, jednu z najvyšších hodnôt. Je pre neho typická rozvážnosť, zodpovednosť a pohotovosť riešiť problémy.
3. Sociálna zrelosť: osobnosť je charakteristická zodpovednosťou nie len za seba ale aj druhých. Oplýva vlastnými názormi na manželstvo, nebojí sa ich vyjadriť.
4. Osobnostná zrelosť: jedinec má kladný vzťah k ostatným ľuďom a primeranú sebadôveru.

Najdôležitejšou, resp. veľmi podstatnou zložkou ako udržať manželstvo zdravé a harmonické je vernosť. Porušenie znamená negatívny zásah do manželstva. Vzťahy v manželstve sa však nezakladajú len na citoch, ale veľmi dôležitá vo vzťahu je komunikácia medzi partnermi, výmena názorov, správne si rozdeliť úlohy v domácnosti, rozumne si rozdeliť čas a naplánovať prácu. Všetky tieto a mnohé iné zásady sú pre zdravý vzťah potrebné. (Plávková, 2008, 121)

1.1.3 Úspěch v manželství

Úspěch v manželství závisí na množství faktorů, na zrelosti osobnosti partnerů i na:

- volbě partnera: na základe náklonnosti, společenských a psychologických podmínek. K společenským determinantům patří věk, ekonomický standard, prostředí, z kterého partner pochází. Na výběr partnera vplývají i požadavky vyplývající ze zkušeností jednotlivce. Významnou úlohu tu hrají vzory z materské rodiny.
- Postoj k vlastnímu a opačnému pohlaví: uvedomenie si biologických i kulturních odlišností mezi pohlavími. Na základe týchto charakteristík dochádza i k rozdeleniu úloh v manželstve.
- Vzájomná láska: Jedinec nie je len prijímateľom citov, citmi a vzájomnou náklonnosťou partnera obdarúva.
- Akceptovanie partnera: akceptovať muža ako životného partnera, sexuálneho partnera, hlavu rodiny. Akceptácia na všetkých úrovniach výrazne ovplyvňuje úspech v manželstve.
- Schopnosť dohody, vzájomnej empatie: nedostatočná schopnosť dohodnúť sa s partnerom je rodiskom pre množstvo hádok, výčitiek. Základom pre udržanie vzťahu je vcítenie, uvedomenie si odlišností v psychickom i citovom prežívaní partnera.
- Plnenie manželských cieľov: uspokojovanie potrieb citových, sexuálnych. Manželstvo znamená sexuálnu stabilizáciu pre oboch partnerov. Túžby manžela berieme rovnako vážne ako svoje potreby. (Ziemska, 1980, s. 59- 66)

1.2 Rodina ako základ spoločnosti

Podľa Zákona o rodine č.94/1963 Sb., hlavným účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí“ (Česko, 1963).

Plávková tvrdí, že (2008, s. 115) ak pristúpime k rodine ako k inštitúcii, znamená to teda aj to, že je viazaná určitými platnými zákonmi spoločnosti. Z toho vyplýva, že kľúčové znaky rodiny ako inštitúcie sú:

- spoločensky schválená forma partnerského súžitia,

- členovia rodiny sú spojení pevnými príbuzenskými väzbami (manželstvo, rodičovstvo, vlastné alebo adoptované deti),
- členovia rodiny spravidla žijú pod jednou strechou, v jednej domácnosti,
- členovia rodiny spolupracujú pri plnení rodinných úloh a povinností, navzájom si pomáhajú, starajú sa o výchovu a výživu detí,
- vznik rodiny a jej zánik má spoločensky definovanú podobu.

Rodina je chápaná ako primárna sociálna skupina, ktorá zohráva v živote jedinca významnú úlohu. Formuje jedinca už od jeho narodenia. Vzťahy, ktoré v rodine existujú, sú určované citmi, postojom, rôznymi náboženskými normami či tradíciami. Za nosné znaky rodiny, z ktorých vychádza Plávková (2008, s. 115) teda môžeme považovať:

- Človek sa stáva členom rodiny hneď po svojom narodení, rodinu si teda nikto z nás nevyberá. V rodine ako primárnej sociálnej skupine prevažujú osobné neformálne väzby.
- Obyčajne je táto skupina tvorená partnermi, ktorí sú spojení manželským zväzkom a vzťahmi ich detí.
- V rodine ako primárnej sociálnej skupine si každý jedinec uspokojuje svoje hodnoty, záujmy, ciele. Rovnako uspokojuje aj potreby spoločnosti. Plní teda reprodukčné a výchovné potreby.
- Vďaka silným emocionálnym a intímnym vzťahom môže realizovať spoločenskú kontrolu nad svojimi členmi.
- V neposlednom rade myslí na zabezpečenie rovnováhy medzi emocionálnymi potrebami jednotlivých členov a prostriedkami na ich uspokojenie. V tomto prípade môžeme hovoriť napríklad o uspokojení potreby lásky.

1.2.1 Funkcie rodiny

Každá jedna skupina v spoločnosti má svoje presne stanovené pravidlá, funkcie. Ani pri rodine tomu nie je inak.

Funkciami rodiny môžeme rozumieť úlohy, ktoré rodina buď plní, alebo by ich plniť mala. A to na dvoch úrovniach. Jednak voči spoločnosti a na druhej strane voči jednotlivým členom rodiny. Plávková (2008, s. 115- 117) popisuje základné funkcie, ktoré rodina plní:

- Biologicko- reprodukčná a sexuálna funkcia: ide o zabezpečenie a zachovanie ľudského rodu, no predovšetkým sa jedná o psychické potreby ako muža, tak aj ženy. Táto funkcia je nevyhnutná pre správne a harmonické fungovanie manželskej dvojice. No ako sme už spomenuli, ide aj o generačnú nadväznosť. Aj z tohoto dôvodu sa rodina pokladá za jeden z najvhodnejších spôsobov, ako zabezpečiť potomstvo a nevyhnutie ľudského druhu.
- Ekonomická funkcia rodiny: ide o materiálne zabezpečenie rodiny. Rodina nakladá s príjmami ekonomicky aktívnych členov rodiny. Pod touto funkciou si môžeme predstaviť celkový chod domácnosti, od jej financovania, bývania až po zabezpečenie existenčného štandardu. Všetky aspekty nezávisia len od príjmu domácnosti, ale aj od schopnosti s peniazmi správne narábať a hospodáriť. Do tejto funkcie spadá aj zabezpečovanie kultúrnych potrieb jej členov. V dnešnej dobe, keď sa deti chcú čo najskôr osamostatniť, je práve tejto funkcii pripisovaný veľký význam, mnohokrát je stavaná do popredia.
- Výchovná funkcia rodiny: podstata tejto funkcie je v tom, že rodina ako primárna sociálna skupina zabezpečuje základnú starostlivosť o deti a ich výchovu. Zaraďujeme sem vyživovaciu povinnosť, zdravotnú starostlivosť, podmienky zdravého telesného vývinu a taktiež umožňuje povinnú školskú dochádzku. Veľmi veľký dôraz sa kladie na rodičovský príklad. Sociálne správanie detí a následne ich spoločenské uplatnenie je vysokým kritériom úrovne výchovnej funkcie. Stretávame sa buď so správnou výchovou, ktorá z rozličných dôvodov nie je uplatnená v praxi, alebo naopak so zlou výchovou spojenou s nesprávnymi výchovnými postupmi, ktorá sa neskôr odráža na správaní dieťaťa.
- Socializačná funkcia rodiny: funkcia považovaná za najdôležitejšiu a to najmä z dôvodu, že ju nemožno zastúpiť. Rodina je nenahraditeľnou jednotkou v procese primárnej socializácie, následne zohráva dôležitú úlohu v ďalších stupňoch

socializácie, teda do dospelosti jedinca. Atmosféra v rodine ovplyvňuje všetky vekové kategórie bez rozdielu.

- Emocionálna funkcia rodiny: taktiež sa môžeme stretnúť s označením ochranná funkcia. Ide o plnenie úloh spojených s uspokojovaním biologických a vyšších emocionálnych potrieb jednotlivých členov rodiny. Funkcia je plnená nie len voči neploletým členom ale i voči starším členom rodiny.

Ziemska (1980, s. 34) pridáva k funkcii biologicko- reprodukčnej aj funkciu produkčnú, tým že spoločnosti ponúka pracovníkov.

1.2.2 Typy rodiny

V literatúrach sa stretávame s množstvom typológií rodín. Tie slúžia k utriedeniu a sprehľadneniu premenlivej oblasti, akou rodina je. Za jednotlivými typmi, by sme mali predovšetkým vidieť jedinečnosť každého rodinného systému. Existujú rôzne zmiešané typy, môžeme teda povedať, že väčšinu rodín k „čistým“ typom nemožno zaradiť. (Sobotková, 2001, s. 51)

Každá rodina má usporiadanie, svoju štruktúru z hľadiska zloženia členov rodiny, najmä manželských partnerov. Plávková (2008, s. 117) rozlišuje rodiny:

1. Nukleárna: typ rodiny, v ktorom sa kladie pozornosť na manželskú väzbu. Rodina je tvorená príslušníkmi dvoch generácií. Na jednej strane rodičia, na strane druhej ich vlastné alebo adoptované deti.
2. Rozšírená (viacgeneračná) rodina: je tvorená minimálne dvoma nukleárnymi rodinami, ktoré sú prepojené väzbou rodič- dieťa. Do popredia sa dostávajú pokrvné zväzky.
3. Orientačná rodina: v tejto rodine sa človek narodil, vyrastal. Tu sa človeku dostáva primárnej socializácie. Aj naďalej má postavenie dieťaťa.
4. Rozmnožovacia (prokreačná) rodina: túto rodinu tvoríme mi sami a to vstupom do manželstva. Získavame status rodiča.

Hlavnými funkciami prokreačnej rodiny je plodenie potomkov a následná starostlivosť. Rovnako aj zabezpečiť uspokojovanie potrieb jej dospelým členom. (Oravcová, 2006, s. 32)

Rodiny môžeme rozlišovať aj na základe štruktúry. Tu hovoríme o rodinách:

1. Úplná rodina: rodina tvorená matkou, otcom a minimálne jedným dieťaťom. Rodina vytvára najlepšie predpoklady pre zdravý vývoj dieťaťa.
2. Neúplná rodina: je niekoľko spôsobov ako môže tento typ vzniknúť. Či už rozvodom, úmrtím jedného z rodičov alebo absenciou otca či matky. Veľmi veľkou skupinou sú matky samoživiteľky, ktoré sa vo väčšine prípadov rozhodli dieťa vychovávať bez partnera. Pri rozvode rodičov sa mnohokrát rodiny ocitajú v hmotnej núdzi. Problémy môžeme pozorovať aj v styku odídeneho rodiča s deťmi, čo môže spôsobovať problémy v emocionálnej stránke osobnosti.
3. Párová rodina: je tvorená iba manželskou dvojicou bez potomkov.
4. Náhradná rodina: rodina druhotne vzniknutá s nevlastným otcom alebo matkou.

(Plávková, 2008, s. 117- 118)

Na štruktúru rodiny pôsobí mnoho faktorov ako je počet detí v rodine, veľkosť rodiny. Dôležitým faktorom je aj vek rodičov, v ktorom mali svojich potomkov.

Ako sme v predchádzajúcej podkapitole spomenuli, rodina plní niekoľko funkcií. Ak nie je schopná zabezpečiť plnenie jednej alebo viacerých funkcií, vzniká problém dysfunkčnosti. V tomto prípade je nutná analýza z oboch hľadísk. Jednak z hľadiska neplnenia celospoločenských funkcií, na druhej strane z hľadiska neuspokojenia potrieb členov rodiny. (Ziemska, 1980, s. 36)

Na základe dysfunkčnosti rodiny Mlčák (1996, s. 64) rozlišuje tieto typy:

1. Eufunkčná rodina: poskytuje dieťaťu optimálny telesný aj psychický vývoj. Existujú jasné hranice medzi jednotlivými rodinnými subsystémami, no i medzi rodinou a okolím. V rodine funguje spoločný uznávaný systém hodnôt, láska, vzájomná dôvera a úcta. V rodine funguje vzájomná sociálna podpora, rešpektujú svoju identitu.
2. V problémovej rodine sa objavujú poruchy základných funkcií, tie však zásadne neohrozujú ani jej existenciu ani zdravý vývoj dieťaťa.
3. Dysfunkčná rodina na rozdiel od problémovej rodiny je typická vážnejšími poruchami niektorých alebo všetkých funkcií. Tie však ohrozujú ako existenciu rodiny, tak aj zdravý vývoj jedinca.
4. Afunkčná rodina: rodina je vážne porušená. Neplní žiadnu zo svojich funkcií, predstavuje vážne riziko pre vývoj dieťaťa.

Medzi najrozšírenejšie typy rodín, ktoré vykazujú nejakú dysfunkciu patrí:

1. **Preťažená rodina:** Nátlak na rodinu, ktorá nie je schopná problémom čeliť. Problémy v rodine majú dočasný charakter. Zdrojom môžu byť hádky medzi partnermi, rodičmi a deťmi, nehody v zamestnaní. Nadmerná záťaž má negatívny dopad na všetky zložky rodiny. Manželia nie sú schopní starať sa o deti, aj keď záujem o ne je hlboký a čistý.
2. **Ambiciózna rodina:** jeden alebo obaja manželia sa snažia o nadmernú sebarealizáciu. Hoci sú deti veľmi dobre materiálne zabezpečené, chýbajú im však citové prejavy, ktoré potrebujú. Frustrácia vzniká aj na strane rodičov, ktorí sa neustále ženú za lepším materiálnym zabezpečením.
3. **V perfekcionista rodine** sú všetci jej členovia vystavení tlaku dosahovať čo najlepšie výkony, ktoré však nie sú v ich možnostiach. Vznikajúci rozpor spôsobuje členom stres, úzkosť, rastie agresivita v rodine. Mnohokrát je na mieste i strata psychickej rovnováhy.
4. **Autoritárska rodina:** je charakteristická cieľavedomým potláčaním spontánnosti, neustálymi príkazmi a zákazmi. Výchova detí je založená na prepracovanom systéme obsahujúcom širokú škálu trestov od ponižovania až po tresty fyzické. Tento výchovný štýl deti frustruje, môže viesť až k apatii, depresiám. Autoritárskym zdrojom býva vo väčšine prípadov otec, v menšej miere matka. Deti z takejto rodiny si výchovné štýly často prinášajú i do rodiny, v ktorej budú oni sami rodičmi.
5. **V protekcionista rodine** prevládajú ochránárske a rozmazľujúce postoje. Na rozdiel od autoritárskej rodiny, kde šíriteľom výchovy býva otec, v tomto type rodiny, zdrojom býva matka. Tá sa podriaďuje prániam detí, ospravedlňuje ich správanie. Okolité svet je považovaný za zlý, deti za bezmocné, nesamostatné. Tento výchovný štýl vyvoláva u detí naučený pocit beznádeje voči okolitému svetu a narušuje ich pozitívny vzťah k svetu.
6. **Pre liberálnu rodinu** je typické chaotické usporiadanie rodiny s nejasnými pravidlami medzi jednotlivými členmi. Tento typ výchovy má negatívny vplyv najmä na deti, u ktorých sa môže vyskytovať lenivosť, pohrdanie autoritami či asociálne združovanie. (Mlčák, 1996, s. 73- 75)

K ďalším typom patrí aj odkladajúca rodina, disociovaná rodina a rodina nezrelá. Uvedené typy rodiny sú stanovené na základe výchovného štýlu rodičov. (Mlčák, 1996, s. 75)

Ako sme sa mohli dočítať, manželstvo je spojenie dvoch ľudí, medzi ktorými sobášom vzniklo množstvo práv a povinností. Základným predpokladom manželstva je vznik rodiny. Človek od narodenia prejde mnohými typmi rodiny, až nakoniec vytvorí svoju vlastnú. Na tom, ako rozdelí role, zabezpečí fungovanie ako partnerského tak i rodinného spoluzitia, či jeho rodina nebude vykazovať funkčnosť, či aký štýl výchovy zvolí vzhľadom k deťom, je výlučne na ňom a na partnerovi.

2 „VÝHODY A NEVÝHODY“ VYPLÝVAJÚCE Z MANŽELSKÉHO ZVÄZKU

V tejto kapitole sme sa snažili načrtnúť „pozitíva a negatíva“, ktoré so sebou prináša manželstvo. Nemožno jednoznačne povedať, či nám benefity prinesie, no zmeny v ekonomickom, sociálno či biologickom ponímaní manželstvo prináša.

2.1 Pozitíva a negatíva rodičovstva

Základným predpokladom pre vznik manželstva je založenie rodiny. Rodičovstvo so sebou prináša množstvo pekných i menej pekných chvíľ, ktoré Sobotková (2001, s. 115- 116) uvádza ako:

1. Obete rodičovstva:

- najmä u matiek nastáva spomalenie kariéry,
- rodiny sa dostávajú do finančného znevýhodnenia,
- limitovanie osobnej slobody: najmä nízky vek dieťaťa je obmedzujúcim prvkom pre životný štýl ženy,
- dopad na partnerský vzťah: vyčerpanosť a emócie ženy môžu mať vplyv na sexuálny život partnerov,
- rozhodnutie stať sa rodičmi je nezvratný stav,
- niektoré páry sa obávajú, že by neboli dobrými rodičmi,
- obava priviezt' dieťa do tohto sveta.

2. Prínosy rodičovstva:

- osobné naplnenie/ zmysluplnosť života pre ženy,
- rozvoj vzťahov: ako k dieťaťu, tak aj k partnerovi. Manželom pribúdajú nové role-rola matky, rola otca. Partneri sa navzájom vidia v nových pozíciách. Žena získava nový okruh priateľov, známych.
- pokračovanie rodu,
- rodičovstvo dáva ľuďom priestor poznať seba a druhých v situáciách, ako by to bez dieťaťa nebolo možné.
- znak dospelosti, zrelosti.

2.2 Dôsledky uzatvorenia manželstva

Z uzatvorenia manželského zväzku plynú pre oboch manželov iné možnosti, ktoré nie sú uplatniteľné vo vzťahu, v ktorom žijú nezosobášení partneri. Závodská (2002, s. 18- 55) popisuje niektoré z nich:

1. Spoločný majetok manželov: každý z manželov naďalej vlastní celú vec, jeho vlastnícke právo je však obmedzené rovnakým vlastníckym právom druhého manžela. Je tvorený:
 - Majetkom, ktorý nadobudol jeden alebo obaja partneri počas manželstva. Nepatrí sem však majetok získaný darom, či dedičstvom. Majetok, ktorý si jeden z manželov kúpil za majetok, ktorý výlučne patrí do vlastníctva tohoto manžela. Do tejto kategórie nepatria ani veci, ktoré užíva jeden z manželov k osobnej potrebe a veci vydané v rámci reštitúcie. Poslednou kategóriou sú veci, ktoré si jeden z manželov kúpil výlučne za svoje finančné prostriedky.
 - Závazky, ktoré jednému alebo oboom manželom vznikli počas celého manželstva. Do tejto kapitoly však nepatria záväzky týkajúce sa majetku, ktorý patrí výlučne jednému z manželov. O ďalších výnimkách v jednotlivých prípadoch sa možno dočítať v Občianskom zákonníku.
2. Spoločný nájom bytu: môže vzniknúť u bytov, pri ktorých bola uzatvorená nájomná zmluva. Hovoríme o bytoch, ktoré nie su v osobnom vlastníctve jedného alebo oboch manželov. Spoločný nájom nevznikne v prípade, ak spolu manželia trvalo nežijú. Samozrejme aj v tom prípade existuje množstvo výnimiek, ktoré sú aplikovateľné v rôznych životných situáciach.
3. Vzájomná vyživovacia poinnosť: vyplýva zo zákona o rodine. Pôvodne šlo iba o vyživovaciu povinnosť manžela na manželku, no v súčasnosti môže o výživné žiadať aj muž. Ak neplní jeden z manželov vyživovaciu povinnosť, na návrh jedného z nich súd určí výšku výživného. Súd prihliada i na starostlivosť o spoločnú domácnosť. Povinnosť vzájomnej vyživovacej povinnosti trvá až do dňa právnej moci rozsudku o rozvode. Až do tohoto dňa by mali mať obaja manželia rovnaké kultúrne aj hmotné dispozície. Samozrejme aj v tejto oblasti existuje množstvo výnimiek, o ktorých pojednáva Zákon o rodine.
4. Úľava na daniach: v prípade, ak manželka je na materskej dovolenke, je nezamestnaná, alebo jej príjem nepresiahol zákonom danú hranicu, má manžel nárok na odpočítateľnú položku. Rovnako narodenie dieťaťa sa prejaví znížením

základu dane v mesiaci, v ktorom sa dieťa narodí. Za každý mesiac, ak žije s poplatníkom, ktorý dieťa aj vyživuje, sa základ dane znižuje.

5. Dedičstvo: v prípade úmrtia jedného z manželov je v rámci dedičského konania nutné najprv vysporiadať spoločný majetok manželov. Podrobnosti dedičského konania popisuje Občiansky zákonník.

Naším cieľom nebolo opísať presné znenie zákonov, ale poukázať na rôzne nuansy tejto inštitúcie. Každý jeden môže porozmýšľať, čo mu manželský zväzok prinesie, či naopak vezme.

3 MODERNÁ RODINA

Pod rôznymi vplyvmi ako bola industrializácia, urbanizácia, hromadný vstup žien do pracovnej sféry a mnohými ďalšími, prechádza manželstvo a následne aj rodina rôznymi zmenami. V tejto kapitole sa pokúsime načrtnúť problematiku niektorých z nich.

3.1 Trendy v rodine

Ľudia v dnešnej dobe majú väčší priestor na sebarealizáciu, osobnostný rast. Musíme byť viac flexibilní, výkonní. Práve tu nastáva problém, zlúčiť tieto dve role: rolu zamestnanca-živiteľa rodiny a rodiča sklbiť tak, aby sme ani jednu nevykonávali len na 50%. Tento tlak spoločnosti môžeme pozorovať najmä u žien. Buď materstvo odkladajú na neskôr, alebo ak sa matkami stanú, častokrát sa deťom a ich výchove nemôžu venovať do takej miery, do akej by chceli. V dnešnej rodine existuje mnoho trendov, ktoré sa pokúsime načrtnúť.

3.1.1 Odkladanie materstva, singles

Dnešné ženy odkladajú materstvo až na obdobie strednej dospelosti, o čom svedčia i tieto čísla. V Českej republike došlo k výraznému zníženiu úrovne plodnosti. Zo 139 tisíc na prelome 80- tých a 90- tých rokov počet narodených detí poklesol na 89 tisíc v roku 1999. Vek, v ktorom ženy najčastejšie v priebehu 90- tých rokov rodili sa posunul z 20 - 24 na 25- 29 rokov. Pri porovnaní s vekom 21 v roku 1990 je rozdiel viditeľný. Výraznú zmenu môžeme sledovať aj v prípade, že v roku 2004 sa mimo manželstva narodilo až 30% detí z celkového počtu narodených. V rodinách klesá počet detí. Túto situáciu môžeme pozorovať najmä v rodinách, kde má žena dosiahnuté vyššie vzdelanie. Na odkladanie materstva majú vplyv dva faktory:

1. Vzdelanosť a zamestnanosť žien: práve ženy, ktoré majú vyššie vzdelanie, pracujú v mestách a ich prvoradým cieľom je budovanie kariéry, odkladajú tehotenstvo na neskorší vek. Zaujímavosťou je, že ako dôvod odkladania materstva neuvádzajú práve dôvod kariérneho rastu. Žena stojí pred výberom: rodina- práca. Ak zostáva v domácnosti, stará sa o deti, rodinu. Muži sa angažujú v práci, spoločnosti. Práve tu nastáva situácia, kedy dochádza k narušeniu tradičnej deľby práce, pramene rolí muža a ženy, nastávajú problémy v partnerskom súžití i v súžití s deťmi. Problém nastáva i vtedy, ak manžel trávi málo času s rodinou a túto neúčast' kompenzuje peniazmi. Mnohokrát sa stáva, že práve žena prináša do domácnosti omnoho viac finančných prostriedkov, čo sa mužom nepáči. (Sobotková, 2001, s. 113)

2. Formy rodinného života: veľmi často sa v spoločnosti stretávame s trendom, že staršie ženy- matky, svoje dieťa privádzajú na svet až po štyridsiatom roku života, s partnermi o dva až tri roky mladšími. Práve v takomto prípade stúpa počet slobodných matiek a nezosobášených párov. V modernej spoločnosti si stále viac žien praje mať dieťa skôr, ako bude neskoro, hoci nemajú partnera úplne vhodného pre manželstvo, alebo takého ako si predstavovali. Preto predstava, že slobodné matky sú iba ženy, ktoré rodili ako mladé, hlúpe je neaktuálna. (Kimplová, 2008, s. 36-38)

Každá žena si kladie otázku či mať alebo nemať dieťa. Aj tento proces podlieha rôznym tlakom:

1. Psychologické tlaky: to, že dieťa bude mať dieťa sa považuje za akúsi samozrejmosť. Ak sa žena rozhodne z určitých dôvodov na svet neprivezť dieťa, býva často označovaná za sebeckú, kariéristku. Naopak ženy, ktoré deti chcú, no nemôžu ich mať, trpia pocitom zlosti, že nemôžu o sebe rozhodovať samé.
2. Sociálne tlaky: za to, či sa žena stane matkou alebo nie, môže do istej miery rodina a jej očakávania, najmä v prípade, že ste staršou matkou, v rodine nie sú ešte žiadne vnúčatá a podobne. Vplyv na urýchlenie rozhodnutia môžu mať aj priatelia. (Kimplová, 2008, s. 38)

Singles - skupina tridsiatnikov, ktorí sa odpútali od svojej pôvodnej rodiny, no nezaložili ani svoju vlastnú rodinu. Jediné, čo im však k splneniu tradičných vzorcov chýba je rodina vlastná. Život jedincov, ktorí sa rozhodli žiť sami- singlov, je charakteristický najmä tým, že oni sami tento stav neberú ako konečný, nezavrhujú myšlienku prežiť svoj život s partnerom, no vnímajú ho ako životnú fázu. Častokrát, najmä ženy, spolu žijú v heterosexuálnom páre, z dôvodu pocitu väčšieho bezpečia, ekonomickej výhodnosti.

Skupinu singles je ťažké sociologicky presne vymedziť. Môžeme ich však charakterizovať ako mladých ľudí, ktorí žijú sami vo svojej jednočlennej domácnosti, no vo väčšine prípadov nežijú v sexuálnej abstinencii. Je pre nich typický životný štýl, postoj. (Možný, 2006, s. 196-200)

3.1.2 Veľmi mladí rodičia, rodičia vo vyššom veku

Vo vzťahu rodičov k deťom môžeme v závislosti na veku pozorovať rôzne špecifiká. Staršie matky sú veľmi citlivé a prudko reagujú na prejavy dieťaťa. Častejšie dávajú deti do rôznych krúžkov. U starších otcov sa vek prejavuje v hrách, v ktorých nedominuje toľko aktívnych fyzických prvkov. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že staršie ženy matky i starší otcovia vyberajú pre svoje deti viac aktivít verbálnych ako fyzických. (Sobotková, 2001 cit. podľa Kimplová, 2008, s. 40)

Veľmi mladými rodičmi sú označované dievčatá a chlapci, ktorí majú svoje dieťa pred dovŕšením 18- teho roku života. Často uzavreli manželstvo len kvôli neplánovanému otehotneniu, preto i stabilita manželstva je veľmi malá. Táto skupina mladých rodičov má nízky socioekonomický status, často problémy s bytovou otázkou, menej znalostí ohľadom rodičovstva. V tejto situácii im môžu veľmi výrazne pomôcť prarodičia.

Vyšší vek pre materstvo znamená pre matku vekové označenie nad 35 rokov, pre muža je táto hranica posunutá o 10 rokov viac, čo znamená 45 rokov a vyššie. Práve zdravotný stav detí týchto rodičov býva viac zachytávaný a kontrolovaný. Je to najmä z dôvodu, že práve vekom bývajú podmienené geneticky podmienené syndrómy. Týmto matkám sa častejšie rodia deti s vyššou pôrodnou hmotnosťou, čo môže znamenať rad vývojových nerovnomerností. Ďalším znakom je aj nadmerná, až prehnaná starostlivosť o svoje deti, majú tendenciu všímať si akýchkoľvek malých zdravotných ťažkostí, na ktoré veľmi citlivo reagujú. Rodičia štyridsiatnici sú vo svojom okolí viac izolovaní. (Kimplová, 2008, s. 41-42)

Kimplová (Kraus, 1994 cit. podľa Kimplová, 2008, s. 42) uvádza niekoľko výchovných výstredností vzťahujúcich sa k starším rodičom:

- zvýšená vnímavosť voči všetkému, čo by mohlo ohroziť dieťa,
- pri zaobchádzaní s dieťaťom pociťujú menšiu istotu, bývajú menej uvoľnení,
- sklon preháňať choroby,
- snaha obmedzovať dieťa v aktivitách, aby si neublížilo.

3.2 Aktuálne problémy rodiny

Rodina sa v súčasnosti potýka s mnohými problémami, môžeme povedať, že smeruje k typu postmodernej rodiny. Všetky tieto faktory sa odrážajú v jej štruktúre, fungovaní:

- väčšinou je nukleárna,
- v niektorých prípadoch sa stretávame s viacgeneračnou rodinou,
- novomanželia sa sťahujú do úplne novej domácnosti tzn. rodina je neolokálna. (Plávková, 2008, s. 123)

Ďalšími súčasnými trendami sú:

- Tendencia zakladať rodiny bez toho, aby boli partneri zosobášení,
- Sklon k obmedzovaniu počtu detí v rodine,
- Premena mužských a ženských rolí/ genderových stereotypov: prestáva platiť, že ženy sa majú vyslovene starať o domácnosť a deti, zatiaľ čo muži sú zárobkovo činní a živia rodinu. Mužské role sú založené najmä na úspechu.
- Zvyšovanie rozvodovosti. (Kimplová, 2008, s. 44)

3.2.1 Rozvodovosť

Za jedinú, spoločensky uznanú formu zániku manželstva ešte počas života manželov je považovaný rozvod. Vzťahy vytvorené počas manželstva výrokom súdu nezanikajú, hlavne ak majú spoločné deti. I rozvedení rodičia naďalej zostávajú biologickými rodičmi vlastných detí. Rozvodom nezaniká rodina, tá mení svoju formu z úplnej na neúplnú. Zaniká manželstvo. (Provazník, 1989, s. 295- 296)

To, aby bolo manželstvo zrušené, musí dôjsť k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi. Rozvrat bráni naplneniu spoločenského účelu manželstva. Súd následne zisťuje príčiny, ktoré tento stav spôsobili. Tie vyplývajú z porušenia manželských povinností. Medzi tie patrí: žiť spolu, byť si verní, pomáhať si, spoločne sa starať o deti, rovnaké práva a povinnosti pre oboch partnerov a iné. O hlbokom rozvrate hovoríme vtedy, ak manželstvo neplní žiadnu zo svojej funkcie, manželia spolu nebývajú, neprechovávajú k sebe hlboké city, spoločne sa nestarajú o svoje deti a teda nevytvárajú zdravé rodinné prostredie. (Závodská et al., 2002, s. 71)

Za príčinu rozvodu môže i fakt, že vzťah manželov nemá dostatočujúce schopnosti negatívne pôsobiace vplyvy spracovávať na pozitívne. Zjednodušene teda môžeme povedať, že za

rozpad vzťahu nemôže to, čo v ňom existuje, no to čo v ňom chýba, aby fungovalo. (Provazník, 1989, s. 305)

Podľa štatistického úradu bolo v roku 2011 rozvedených 28, 1 tisíc manželstiev, čo je síce o 2,7 tisíc menej ako v predchádzajúcom roku, ak sa však pozrieme na štatistiky z predchádzajúcich rokov zistíme, že rozvodovosť, s výnimkou niektorých rokov, narastá. Najnižšia rozvodovosť za uplynulých 20 rokov bola v roku 1998, kedy bolo rozvedených okolo 24 tisíc manželských zväzkov. V roku 2011 sa viac párov rozchádzal po 20- tich rokoch, čo tvorilo viac ako 30% všetkých rozvodov. Najčastejšie dôvody, ktoré stáli za rozpadom manželstva boli rozdielnosť pováh, záujmov a názorov. U konkrétnych dôvodov, ktoré boli menované, bola na prvom mieste nevera, ďalej alkoholizmus mužov a nezáujem o rodinu na strane žien. (Rozvodovosť, 2012)

Všetky tieto a mnohé iné súčasné trendy a premeny v rodine môže spôsobovať i ten fakt, že ľudia nemajú vieru v manželský zväzok. Pri pohľade na neustále rastúce čísla rozvodovosti sa nemožno čudovať, že ľudia žijú v alternatívnych formách spoluzitia a na manželstvo zanevreli.

4 ŠTATISTIKY V UZATVÁRANÍ MANŽELSTIEV

V tejto kapitole sme sa zamerali na štatistiky sobášnosti, koľko párov vstúpilo do manželstva za posledné obdobie v Českej republike. Popísali sme aj vekovú štruktúru partnerov, ktorí manželstvo uzavreli. Následne sme sa zamerali aj na niektoré vybrané krajiny Európy.

4.1 Štatistika sobášnosti v Českej republike

„Sobášnosť je demografický proces, ktorý študuje zakladanie manželstiev na základe zákonom daných podmienok. Sobáš je demografická udalosť opakovateľného charakteru, ktorá nemusí nastať u každého. Neobnoviteľnou udalosťou je iba prvý sobáš.“ (Sňatečnost, 2011)

S termínom sobášnosť súvisí neodmysliteľne i pojem sobášny trh. „V každej spoločnosti existuje sociálny priestor, v ktorom dochádza k stretávaniu, vzájomnému oceňovaniu, zvažovaniu a vytried'ovaniu párov, ktorý potencionálne smerujú k manželstvu.“ (Možný, 2006, s. 115)

Pre štatistiky sobášnosti sú dôležité najmä tie páry, pre ktoré ide o prvý sobáš, resp. kedy aspoň jeden z partnerov vstupuje do manželstva prvýkrát. (Sňatečnost, 2011)

Podľa Českého štatistického úradu vstupuje do manželstva stále čoraz menej ľudí. V roku 2007 do manželského zväzku vstúpilo 57 157 párov, čo je však najväčší počet za posledných desať rokov. Následne v roku 2011 sa tento počet výrazne znížil, do manželstva teda vstúpilo iba 45 137 párov, čo je najnižší počet od roku 1918.

V roku 2011 mali z počtu zosobášených najväčšie percento zastúpenia partneri s rovnakou úrovňou vzdelania a to 55%, nasledovali partneri, ktorí sa úrovňou vzdelania líšili len o jeden stupeň. Takéto manželstvo uzavrelo celkom 39% z celkového počtu.

Priemerný vek, v ktorom muži do prvého manželstva v roku 2011 vstupovali, sa vyšplhal na 32,4, u žien priemerný vek vstupu do manželstva predstavoval 29, 6. V porovnaním s rokom 2001 stúpol vek ako u mužov tak u žien približne o 3 roky.

Veľmi zaujímavá je aj štatistika rozvedených párov, ktoré opäť vstupujú do manželstva. Vo všeobecnosti platí, že ak sa po rozvode nezobášia čo najskôr, nezobášia sa už vôbec. Štatistika ukazuje, že v roku 2011 do manželstva znovu vstúpili muži po 7, 5 roku a ženy 7,8 roka po rozvode. Aj v tejto oblasti môžeme sledovať posun nahor. Celkom

uzavrelo manželstvo po rozvode 37% mužov a žien. V predchádzajúcich rokoch bolo percento opätovného vstupu do manželstva vyššie.

Obdobie, kedy do manželského zväzku vstupujú snúbenci najčastejšie pripadá na letné mesiace. A to na mesiac jún, júl, august. Súčet sobášov v týchto mesiacoch tvorí polovicu z celkového počtu sobášov uzatvorených za celý rok. Ak by sme k tomu pripočítali aj mesiac september, počet by sa vyšplhal až na 2/3 z celkového počtu. V mesiaci jún bolo uzatvorených 8 069 manželstiev, v júli 7 334, v auguste počet klesol na 6 612 sobášov. Následne v mesiaci september počet stúpol na 6 831 sobášov. Najčastejším dňom vstupu do manželstva je bezpochyby sobota. Magický dátum 11. 11. 2011 si za svoj deň vybralo 908 párov.

V roku 2011 boli uzatvárané aj manželstvá s cudzincami. Štatistiky hovoria, že priemerne v každom desiatom páre bol aspoň jeden zo snúbencov cudzinec. Najväčšie percento hovorí o sobášoch s cudzincom so slovenskou národnosťou. (Sňatečnosť, 2012)

4.2 Štatistika sobášnosti vo vybraných krajinách Európy

Môžeme povedať, že čo sa týka sobášnosti v Európe, sledujeme jej pokles (Demografická situácia v Európe, 2003).

Z čísel Eurostatu, ktorý na svojich stránkach mapuje situáciu sobášnosti môžeme vidieť, že od vybraného roku 1960 po rok 2011 počty sobášov klesajú. Pre porovnanie spomenieme Českú republiku, v ktorej v roku 1960 bol počet uzavretých manželstiev na 1 000 obyvateľov 7,7; v roku 2011 hovorí tento údaj len o 4,3. Takýto stav môžeme sledovať v celej Európe. Ak spomenieme Slovensko s počtom sobášov na 1 000 obyvateľov, v roku 1960 dosahoval čísla 7,9. V roku 2011 iba 4,7.

Pre porovnanie Českej republiky a niektorých krajín Európy by sme použili už spomenutú hrubú mieru sobášnosti v roku 2011. V Poľsku sledujeme relatívne vysokú hrubú mieru sobášnosti 5,4 čo môžeme pripísať stále silným kresťanským koreňom. O niečo menšia miera je vo Švajčiarsku a to 5,3. Ďalšie krajiny ako Maďarsko 3,6; Rakúsko 4,3; Francúzsko 3,7; Nemecko 4,6 sobáša na 1 000 obyvateľov. Najvyššiu hrubú mieru sobášnosti pozorujeme na Malte, kde dosahuje výšku 6,2. (Crude marriage rate, 2013)

Ako sme si mohli zo štatistík z Českej republiky i z Európy všimnúť, sobášnosť má klesajúcu tendenciu, naopak, ako z prieskumov vieme, rozvodovosť stúpa. Do manželstva vstupujú čoraz starší ľudia. Preto by sme sa mali nad týmto trendom zamyslieť a popremýšať, kam sa inštitúcia manželstva posúva a či práve tento smer je správny.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

5 PRÍPRAVA VÝSKUMU

V tejto časti BP popíšeme hlavný cieľ a čiastkové ciele, ktoré sme si zvolili, opíšeme druh výskumu, výskumný problém, následne sformulujeme hypotézy. Budeme sa venovať aj charakteristike výskumného súboru, spôsobu jeho výberu. V neposlednom rade spomenieme i výskumnú metódu a postup, ktorý sme pri realizácii výskumu zvolili.

5.1 Výskumné ciele

Hlavným cieľom nášho výskumného šetrenia je zistiť, aký postoj majú k manželstvu mladí ľudia vo veku od 20 do 35 rokov.

Následne sme si zvolili i čiastkové ciele, ktoré majú:

1. zistiť, či mladí ľudia do budúcnosti plánujú manželstvo,
2. zistiť, či je dieťa dôvodom k uzatvoreniu manželského zväzku,
3. zistiť, či má dieťa vyrastať zásadne v manželstve,
4. zistiť, aké plusy vyplývajú z manželstva,
5. zistiť, aké mínusy vyplývajú z manželstva.

5.2 Výskumný problém

Následne sme si zvolili výskumný problém. Aký je postoj mladých ľudí vo veku od 20 do 35 rokov k manželstvu?

5.3 Druh výskumu

Pre náš výskum sme si zvolili kvantitatívne orientovaný výskum.

„Vedecký výskum možno vymedziť ako zámernú a systematickú činnosť, pri ktorej sa empirickými metódami skúmajú hypotézy o vzťahoch medzi javmi.“ (Chráska, 2007, s. 12)

Kvantitatívne orientovaný výskum vychádza z pozitivizmu, pripúšťa existenciu jednej reality. Cieľom výskumu je overiť teóriu a vysvetliť jednotlivé javy. Výsledkom je pre nás číselný údaj, ktorý zisťuje množstvo výskytu javov, ich stupeň. Tieto údaje možno sčítavať, vypočítať percentá, robiť s nimi rôzne operácie. Na rozdiel od kvalitatívneho

výskumu skúma veľké skupiny, vyžaduje odstup, nestrannosť od skúmaného. (Gavora, 2001, s. 38)

„Kvantitatívne orientovaný výskum sa usiluje vybrať skúmané osoby tak, aby čo najlepšie reprezentovali istú populáciu. Keď sú skúmané osoby dobre vybraté, je možno výsledky zovšeobecňovať na celú populáciu.“ (Gavora, 2001, s. 36)

Výskumy sa môžu medzi sebou líšiť postupmi zvolenými pri jednotlivých činnostiach. Základná štruktúra však býva takáto:

- stanovenie problému,
- formulácia hypotézy,
- verifikácia hypotézy,
- vyvodenie záverov a ich následná prezentácia. (Chráška, 2007, s. 12)

5.4 Hypotézy

Podľa cieľov výskumu sme si následne zvolili tieto 3 **vecné hypotézy**:

1H: Manželstvo do budúcnosti plánujú ženy štatisticky signifikantne častejšie ako muži.

2H: Pre ženy je splodenie potomka štatisticky signifikantne väčší dôvod na uzatvorenie manželstva ako pre mužov.

3H: Dieťa by malo vyrastať zásadne v rodine podľa žien štatisticky signifikantne častejšie ako podľa mužov.

5.5 Výskumý súbor, spôsob výberu

Základný súbor: obyvatelia Českej republiky.

Výberový súbor: keďže chceme skúmať postoje mladých ľudí, za výberový súbor sme zvolili obyvateľov Českej republiky vo veku od 20 do 35 rokov.

Dotazník vyplnilo celkom 100 respondentov, 78 žien a 22 mužov. Nakoľko však 2 ženy presahovali nami určenú vekovú hranicu, z výskumného šetrenia museli byť vylúčené. Celkovo sa nášho výskumu teda zúčastnilo 98 respondentov.

Pri realizácii výskumného súboru sme zvolili zámerný výber.

„Pri zámernom výbere má ísť naozaj o kvalifikovaný výber, teda o vyhľadávanie skutočne tých osob, ktoré sa vyznačujú určitým znakom a nie spôsobom „čo je po ruke, beriem“.“ (Gavora, 2001, s. 72)

5.6 Výskumná metóda

Ako metódu zisťovania údajov sme si zvolili dotazník.

Dotazník je predurčený na získavanie dát od väčšieho počtu osôb. I z tohoto dôvodu sa považuje za ekonomický výskumný nástroj. Môžeme ním za relatívne krátky čas získať veľké množstvo informácií.

Osoba vyplňajúca dotazník sa nazýva respondent, každý jeden prvok sa nazýva otázka. Niekedy sa stretávame s pojmom prvok. Je to v prípade, ak otázka nemá charakter opytovacej vety, ale vety oznamovacej. Rozposielanie, uverejnenie dotazníka sa nazýva administrácia. (Gavora, 2001, s. 113)

5.6.1 Štruktúra a obsah dotazníka

Dotazník sa zvyčajne skladá z troch častí: zo vstupnej časti, kde nájdeme ciele dotazníka; druhej časti, ktorá obsahuje vlastné otázky a na konci dotazníka sa nachádza poďakovanie respondentom, ktorý sa na výskume zúčastnili. (Gavora, 2001, s. 114)

Náš dotazník bol zložený z 21 položiek, ktoré zisťovali ako základné údaje o respondentoch, tak odpovede na konkrétne otázky, ktoré mapovali ako názory, tak postoje k manželstvu. Otázky boli zostrojené tak, aby odpovedali na naše vopred stanovené ciele.

V dotazníku sa vyskytli otázky uzavreté, otvorené, škálové.

5.7 Realizácia výskumu

Pred samotným výskumom sme vykonali predvýskum, aby sme zistili, či je dotazník a formulácia jednotlivých položiek správna, pre respondentov zrozumiteľná, či si dotazník nevyžaduje doplniť ďalšie položky alebo naopak niektoré odstrániť. Predvýskumu sa zúčastnilo 10 osôb, ktoré spĺňali vekovú kategóriu pre náš výskum potrebnú.

Bola som upozornená na lepšiu formuláciu otázok, najmä v položke č. 19 na lepšiu skladbu viet, tak aby sa dalo jasne odpovedať: súhlasím, nesúhlasím, neviem.

Náš dotazník bol následne zverejnený na internetovej stránke Survio.sk. Bolo to najmä z dôvodu časového, nakoľko sme nemuseli s jednotlivými dotazníkmi navštevovať jednotlivých respondentov. Následne sme odkaz rozposlali osobám, ktoré spĺňali vekovú hranicu, tie dotazníky rozposlali ďalej. V našom prípade išlo o metódu nabalovania, snow ball. Naším cieľom bolo získať odpovede od 100 respondentov, preto akonáhle sme tento počet dosiahli, vyplňanie dotazníkov sme ukončili. Na dotazník nahliadlo 259 respondentov, nakoniec ho vyplnilo len 100. Tento fakt prikladáme i možnej nezrozumiteľnosti, resp. neporozumeniu slov jazyka slovenského. Ako sme už spomenuli, z dôvodu veku respondentov sme museli odpovede od dvoch respondentov vyradiť – základný súbor je teda 98 (N=98).

6 VÝSLEDKY VÝSKUMU A INTERPRETÁCIA DÁT

V tejto kapitole ozrejmime, ako sme postupovali pri spracovaní dát a ich následnom vyhodnotení. K jednotlivým položkám uvedieme ich tabuľkové spracovanie, či pre lepšiu predstavivosť grafy. Pri otázkach, ku ktorým sa viažu i hypotézy, pristúpime k ich verifikácii. Následne zhrnieme výsledky dotazníkového šetrenia a uvedieme doporúčania pre prax.

6.1 Spôsob spracovania dát

Ako bolo spomenuté, náš dotazník bol uverejnený na internetovej stránke Survio.sk, z dôvodu presahujúceho veku, sme 2 dotazníky vyradili.

Po vyradení sme zvolili triedenie 1. stupňa, použili sme čiarkovaciú metódu a jednotlivé otázky respondentov sme zaznamenali. Pri položkách, pri ktorých sme mali stanovené hypotézy, sme si rozdelili odpovede na mužov a ženy. Následne sme výsledky spracovali a vytvorili tabuľky, popr. grafy, v ktorých sme zaznamenali ako absolútne početnosti, tak aj početnosti relatívne.

Pri verifikácii hypotéz a určovaní štatistickej závislosti medzi javmi nastalo triedenie 2. stupňa. Všetky potrebné hodnoty boli zapísané v štvorpolnej tabuľke. Na overovanie sme použili i test nezávislosti chí- kvadrát pre štvorpolnú tabuľku, pomocou ktorého sme zistovali, či môžeme skonštatovať štatistickú závislosť medzi javmi, či nie.

Hodnoty sme zapísali do štvorpolnej tabuľky. Pre výpočet testového kritéria je potrebné poznať aj očakávané početnosti, preto sme si vyrátali aj tieto hodnoty. Následne sme postupovali podľa predpísaných krokov, nutných pre výpočet testového kritéria. Z tabuľky sme si vyrátali stupne voľnosti a zvolili hladinu významnosti. Vypočítanú hodnotu testového kritéria sme porovnali s tabuľkovou kritickou hodnotou testového kritéria pre nami zvolenú hladinu významnosti. Na základe výpočtov a porovnania s tabuľkovou hodnotou následne príjmem alebo odmietneme nulovú hypotézu.

6.2 Vyhodnotenie dotazníkového šetrenia

Uvádžame výsledky dotazníkového šetrenia, podľa odpovedí respondentov na jednotlivé položky. K číslu priradíme znenie otázky, následne pripojíme tabuľku alebo graf s jednotlivými odpoveďami.

Otázka č. 1 sa týkala pohlavia repondentov, následne otázka č. 2 veku respondentov.

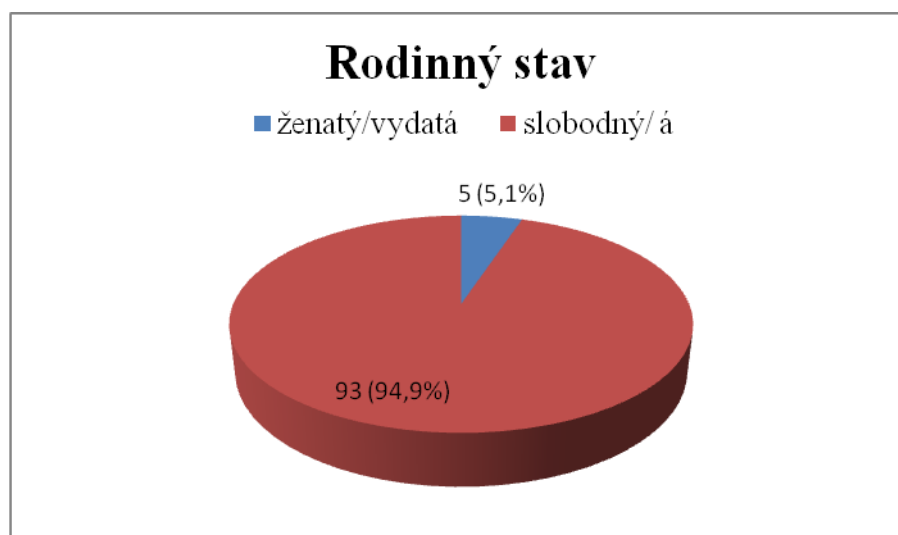
Tabuľka 1: Počet respondentov vo veku od 20 – 35 rokov

Respondenti	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Muž	22	22,45
Žena	76	77,55
Celkovo	98	100

Ako môžeme z tabuľky vyčítať, z celkového počtu 98 respondentov mali v našom výskume väčšie zastúpenie ženy, konkrétne na otázky odpovedalo 76 žien, čo je 77,55 % a 22 mužov, teda 22,45 %. Už spomenutou výskumnou vzorkou boli ľudia vo veku od 20 do 35 rokov.

Otázka č. 3 zisťovala rodinný stav respondentov

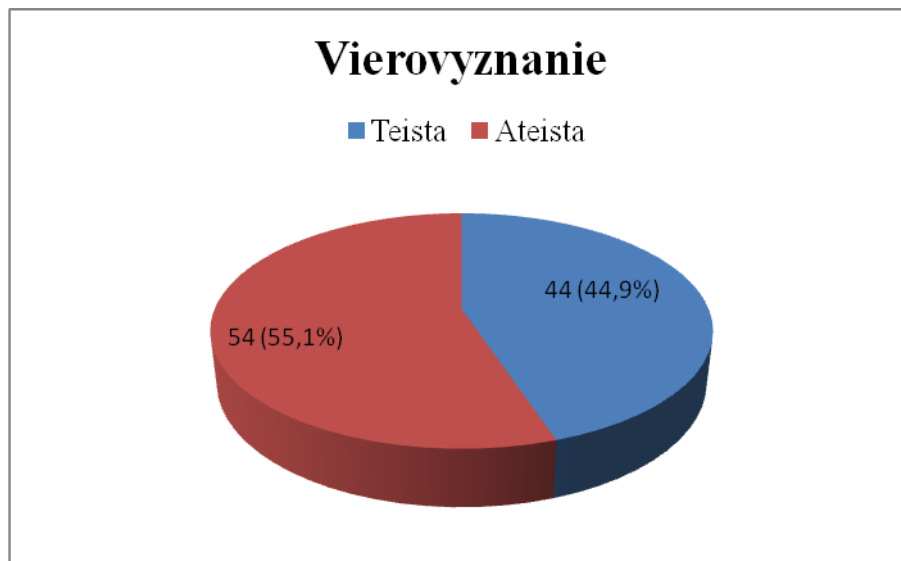
Obrázok 1: Rodinný stav



Z celkového počtu dotazovaných na otázku týkajúcu sa rodinného stavu odpovedali všetci deväťdesiatôsmi respondenti. 93 (94,9%) respondentov bolo slobodných, iba 5 respondentov (5, 1%) bolo zosobášených.

V otázke č. 4 sme sa pýtali na vierovyznanie.

Obrázok 2: Vierovyznanie

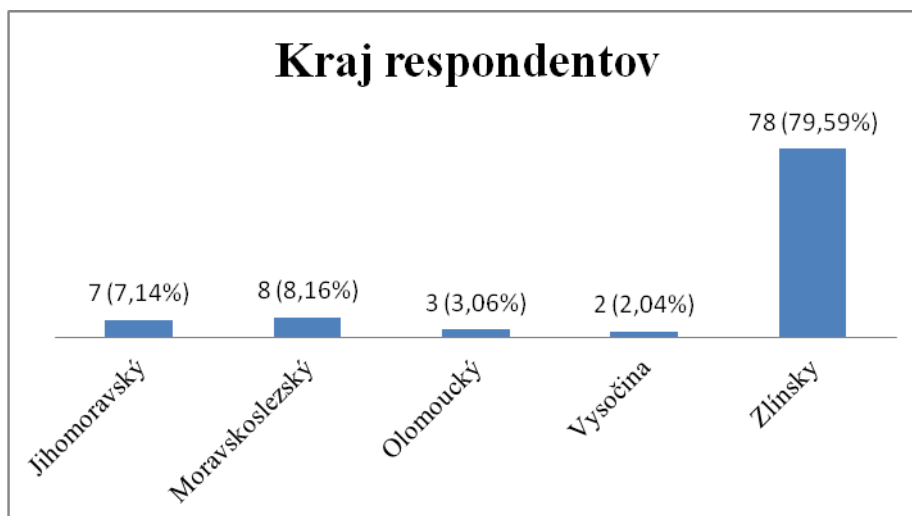


Na otázku, ktorá mapovala vierovyznanie, odpovedalo všetkých 98 respondentov, z toho 54 bolo ateistov (55,1%). Ostatných 44 dotazovaných bolo teistov. Označenie teisti necharakterizovalo iba kresťanov, ale do tejto kategórie boli zaradení všetci tí, ktorí v niečo veria.

Táto položka nemala v dotazníku žiadny špeciálny význam, slúžila len na doplnenie základných údajov.

Otázka č. 5 mapovala, z akého kraja Českej republiky respondenti pochádzajú.

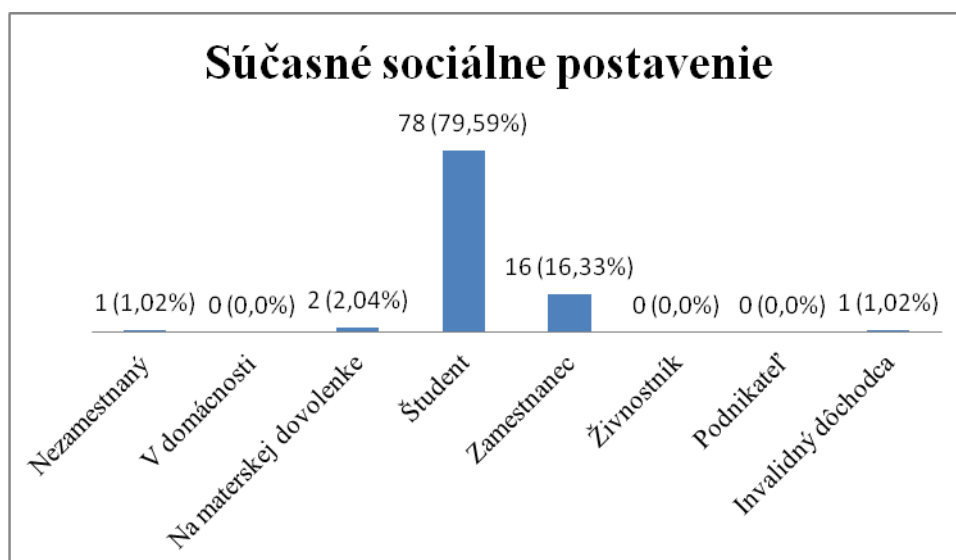
Obrázok 3: Kraj respondentov



Nakoľko výskum slúžil iba pre dotazovaných z Českej republiky, otázka č. 5 bola v tomto prípade iba kontrolná. Odpovedalo 7 ľudí z Jihomoravského kraja (7,14%), z kraja Moravskoslezského 8 respondentov (8,16%), z Olomouckého kraja odpovedali 3 ľudia (3,06%), kraj Vysočina bol zastúpený 2 respondentmi (2,04%). Najviac respondentov v našom dotazníku bolo z kraja Zlínskeho, s celkovým počtom 78 odpovedajúcich (79,59%).

Otázka č. 6 sa zaoberala súčasným sociálnym postavením.

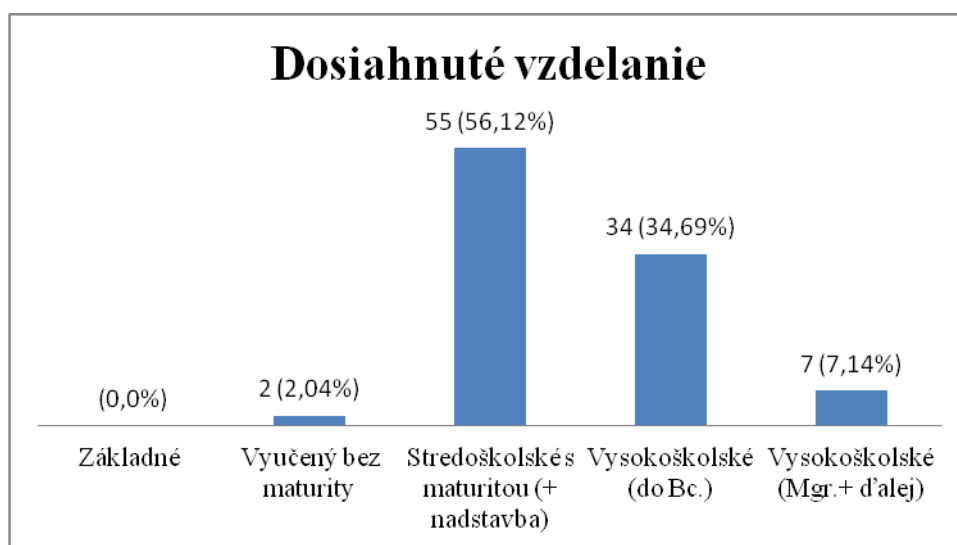
Obrázok 4: Súčasné sociálne postavenie



Najväčší počet respondentov, ktorí sa zúčastnili na našom výskume bolo z radu študentov, či už študujúcich na bakalárskom, magisterskom či doktorantskom stupni. Celkový počet študentov bol 78 (79,59%). Ďalej dotazník vyplnilo 16 zamestnancov (16,33%), 2 mamičky na materskej dovolenke (2,04%). Jeden respondent (1,02%) bol nezamestnaný a jeden (1,02%) invalidný dôchodca.

Otázka č. 7 bola zameraná na dosiahnuté vzdelanie.

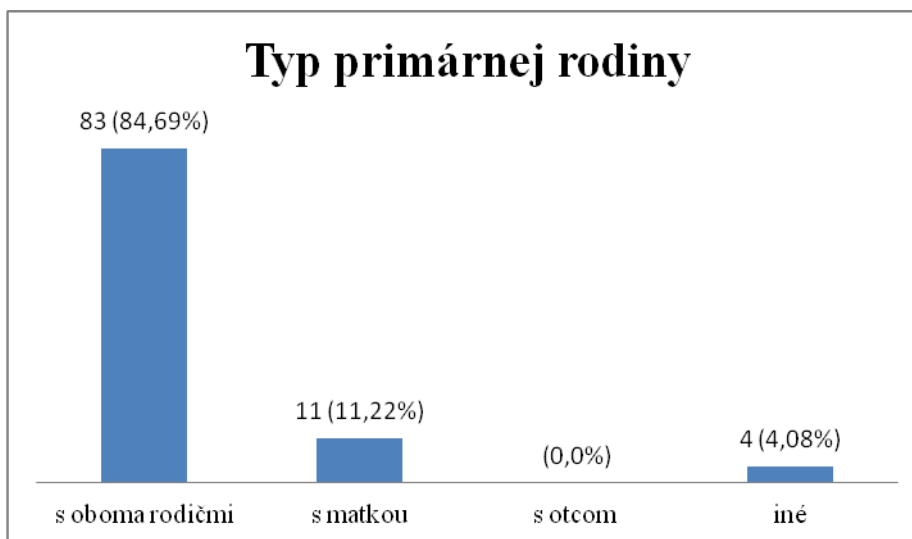
Obrázok 5: Dosiahnuté vzdelanie



Nášho výskumu sa zúčastnili mladí ľudia s dosiahnutým vzdelaním vyšším ako je vzdelanie základné. Dvaja (2,04%) respondenti boli vyučení bez maturity, 55 (56,12%) boli stredoškoláci s maturitou, popřípade s ukončeným nadstavbovým štúdiom. Vysokoškolsky vzdelaní s titulom bakalár boli 34 respondenti (34,69%). Nášho výskumu sa zúčastnilo aj 7 (7,14%) respondentov, ktorí vyštudovali vysokú školu s titulom vyšším ako je titul Bc.

V otázke č. 8 sme sa pýtali na typ rodiny, v ktorej respondenti vyrastali.

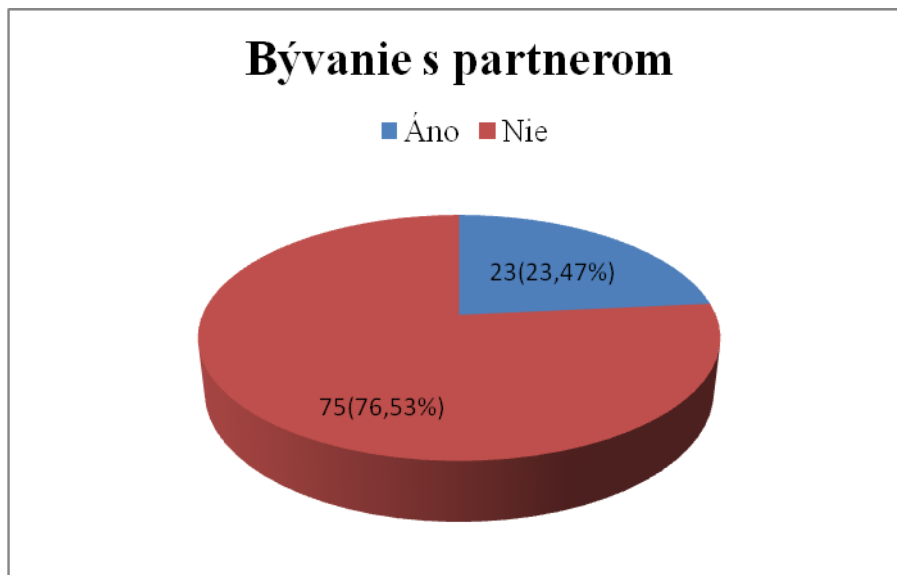
Obrázok 6: Typ primárnej rodiny



Na názor respondentov či vstúpiť alebo nevstúpiť do manželstva, to ako sa budú v manželstve k svojmu partnerovi správať má vplyv aj primárna rodina, v ktorej sa narodili, vyrastali. Celkovo 83 respondentov (84,69%) vyrastalo s oboma rodičmi, iba s matkou (11,22%) 11 respondentov. Iba s otcom nevyrastal žiaden z dotazovaných. V dotazníku sa objavili 4 (5,1%) odpovede, ktoré spadali do kategórie iné. Na túto otázku odpovedali aj štyria respondenti (4,08%), ktorí sa vyskytli v kategórii iné. Dvaja odpovedali, že vyrastali najprv s oboma, potom iba s matkou. Nebolo uvedené či sa situácia zmenila v dôsledku rozvodu či úmrtia otca. Jeden respondent odpovedal, že vyrastal s oboma rodičmi, potom s otcom, neskôr s matkou. U jedného dotazovaného sme zaznamenali odpoveď, najprv s oboma, potom na striedačku s matkou a otcom.

Otázka č. 9 sledovala, či respondenti žijú s partnerom v jednej domácnosti.

Obrázok 7: Bývanie s partnerom



Z celkového počtu 98, so svojim partnerom nezdiera spoločnú domácnosť 75 (76,53%) respondentov, s partnerom žije 23 (23,47%) mladých ľudí odpovedajúcich na dotazník, ktorí svoj vzťah posunuli na vyššiu úroveň.

Otázka č. 10: Ako dlho žijete s partnerom v jednej domácnosti?

Tabuľka 2: Dĺžka spolužitia s partnerom

Dĺžka spolužitia s partnerom	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
7 mesiacov	1	4
8 mesiacov	1	4
9 mesiacov	1	4
1 rok	2	9
2 roky	7	30
3 roky	5	22
4 roky	2	9
5 rokov	2	9
8 rokov	1	4
12 rokov	1	4
Celkovo	23	100

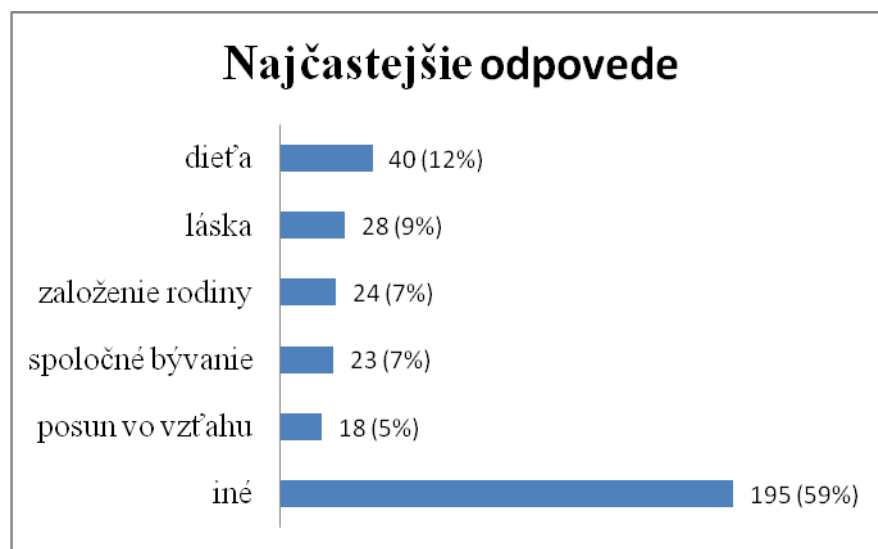
Ako môžeme z tabuľky vyčítať, najviac dotazovaných, ktorí odpovedali, žijú so svojim partnerom 2 roky. Zaujímavé položky, ktoré sa vyskytli po jednej odpovedi boli, že

s partnerom žijú 8 a 12 rokov. Otázkou je, či im takáto situácia vyhovuje, a teda o sobáš ani nepremýšľajú, alebo čakajú na správny moment. Ako budeme môcť u inej položky vidieť, mnohým respondentom inštitút manželstva nevyhovuje.

Otázka sa týkala iba tých, ktorí na predchádzajúcu otázku, teda či žijú s partnerom v jednej domácnosti, odpovedali áno.

V **otázke č. 11** sme chceli vymenovať 5 dôvodov (od najdôležitejšieho po menej dôležitý), pre ktoré by respondenti o sobáš vážne premýšľali.

Obrázok 8: 5 dôvodov na sobáš (N = 328)



Na túto položku odpovedalo celkom 89 respondentov, z celkového počtu 98.

Ako si môžeme všimnúť, medzi najčastejšie odpovede patrilo dieťa. Do tejto kategórie sme zaradili i dieťa už narodené, alebo očakávaný prírastok do rodiny. Na druhom mieste sa objavila láska, následne založenie rodiny. Štvrtým dôvodom na sobáš respondenti uviedli spoločné bývanie, pod ktorý sme zahrnuli i možnosť ľahšieho zisku hypotéky, či spoločný úver. Miesto piate patrilo posunu vo vzťahu.

Medzi frekventované odpovede patrili i *náboženské dôvody*, či odpoveď: „*keby ma partner požiadal o ruku*“.

Keďže v dotazníku sa objavilo množstvo odpovedí, ktoré sme nemohli zaradiť do žiadnej kategórie a celkovo sa vyskytli v menšej početnosti ako odpoveď, ktorú sme zaradili na miesto piate, začlenili sme takéto odpovede do kategórie iné.

Celkovo sme zaznamenali 328 odpovedí, z čoho môžeme usúdiť, že nie všetci 89 respondenti uviedli 5 dôvodov. Od niektorých sme obdržali 5 odpovedí, niektorí vymenovali 1, 2, 3, 4 dôvody. Mnoho respondentov napísalo celkom 5- krát odpoveď neviem. Je náročné vymenovať 5 dôvodov, preto by sme v budúcom výskume zvolili možnosť vymenovať iba jeden najdôležitejší fakt, pre ktorý by sme o sobášii vážne premýšľali.

V **otázke č. 12** sme sa pýtali, či respondenti plánujú manželstvo, resp. či do budúca o manželstve premýšľajú.

Obrázok 9: Plánujete manželstvo?



81(85,26%) respondentov zúčastnených nášho výskumu do budúca plánuje manželstvo. O manželstve ako budúcej perspektíve nepremýšľa 14 respondentov (14,74%).

K tejto otázke sme vytvorili hypotézu $1H$, následne preto ešte uvedieme tabuľku i graf zaznamenaných odpovedí mužov i žien. Následne vypočítame, či je možné odmietnuť nulovú hypotézu $1H$.

Štatistické hypotézy:

$1H_0$: Medzi plánmi do budúca na manželstvo u mužov a u žien nie je štatisticky signifikantný rozdiel.

$1H_A$: Ženy plánujú do budúcnosti manželstvo štatisticky signifikantne častejšie ako muži.

Tabuľka 3: Plánujete manželstvo?

	MUŽI		ŽENY	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Áno	18	85,71	63	84,21
Nie	3	14,29	11	15,79
Celkovo	21	100	74	100

Z tabuľky môžeme vyčítať, že z celkového počtu 21 mužov o manželstve do budúcnosti premýšľa 18 (85,71%), traja (14,29%) naopak neplánujú uzavrieť manželský zväzok. 63 (84,21%) žien plánuje sobáš, 11 (15,79%) respondentiek neplánuje manželstvo. Na túto položku neodpovedal jeden muž a dve ženy.

Vytvoríme štvorpolnú tabuľku a vypočítame kritickú hodnotu testového kritéria.

Tabuľka 4: Štvorpolná tabuľka k hypotéze 1H

	Áno	Nie	Σ
Muži	18 (17,91)	3 (3,09)	21
Ženy	63 (63,09)	11 (10,91)	74
Σ	81	14	95

Testové kritérium $\chi^2 = 0,0087$

Stupeň voľnosti: $(2-1) * (2-1) = 1$

Zvolená hladina významnosti: 0,05

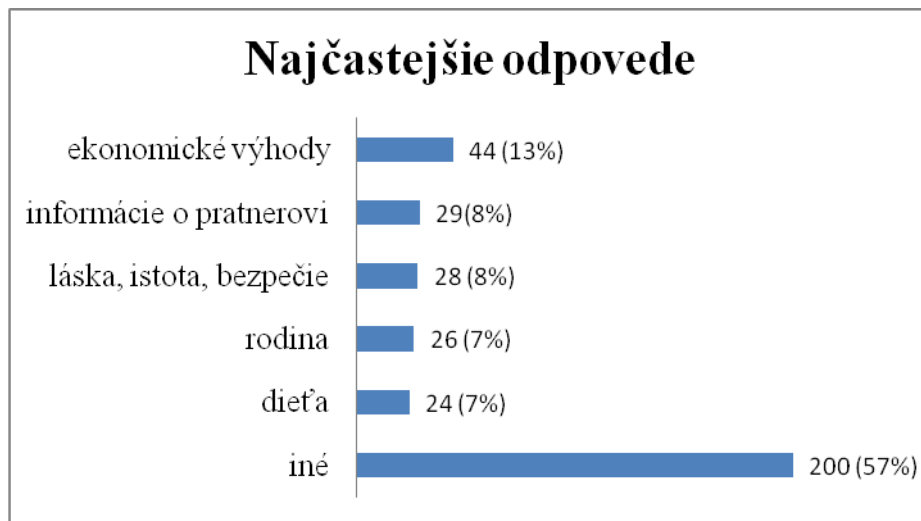
Kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Teraz porovnáme vypočítanú hodnotu testového kritéria s kritickou hodnotou testového kritéria zo štatistických tabuliek.

Keďže naše vypočítané testové kritérium 0,0087 je menšie ako tabuľková hodnota pre hladinu významnosti 0,05 teda 3,841, nulovú hypotézu 1H prijímame. Môžeme teda vysloviť, že medzi odpoveďami respondentov na otázku či plánujú manželstvo nie je štatistická súvislosť.

Otázka č. 13 zisťovala 5 výhod vyplývajúcich z manželstva.

Obrázok 10: 5 výhod vyplývajúcich z manželstva (N= 351)



Na túto položku odpovedalo celkom 98 respondentov, teda vyjadrili sa všetci.

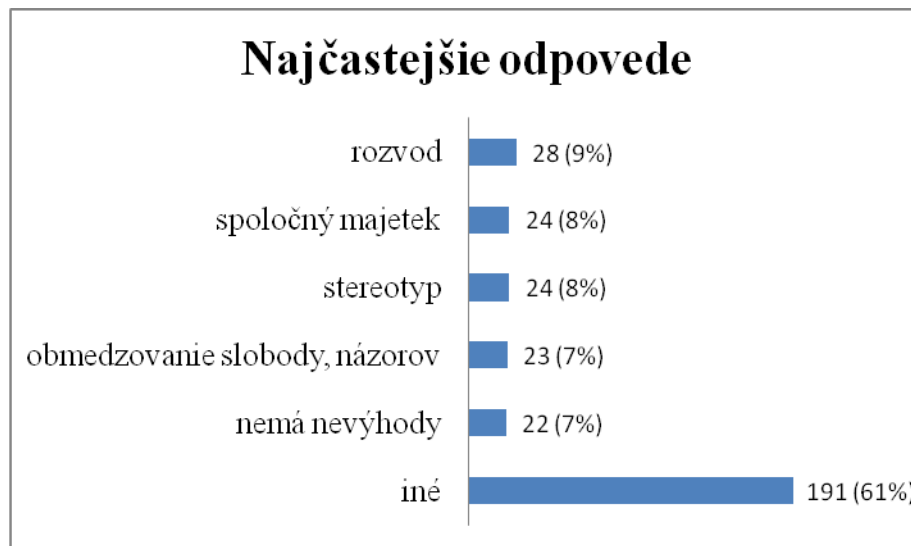
Medzi najčastejšie výhody, ktoré respondenti vo svojich odpovediach spomenuli, boli ekonomické výhody. Do tejto kategórie sme zaradili spoločné financie, vyšší príjem domácnosti, úľavy na daniach. Na druhom mieste sa objavila výhoda poskytnutia informácie o partnerovi, v prípade ochorenia a následnej hospitalizácie v nemocnici. Láska, istota a bezpečie sú pre respondentov rovnako dôležité a v našom výskume sme ich zaradili na tretie miesto. Medzi päť najčastejších odpovedí sa dostala aj rodina. Sem by sme zaradili i odpovede ako lepší status v spoločnosti, zázemie. Ako posledné spomenieme dieťa a možnosť spoločnej výchovy, rovnaké meno.

K častým odpovediam tiež patrilo *právne úkony, spoločné bývanie*, či možnosť *pravidelného sexu*.

Aj v tomto prípade by sme postupovali ako pri predchádzajúcej položke rovnakého druhu, teda by sme po respondentoch chceli uviesť iba jednu najväčšiu výhodu vyplývajúcu z manželstva. Predpokladáme, že by sme predišli komplikáciám, ktoré nám z uvedenia 5 dôvodov vznikli.

V otázke č. 14 sme sa pýtali na 5 nevýhod vyplývajúcich z manželského zväzku.

Obrázok 11: 5 nevýhod vyplývajúcich z manželstva (N= 312)



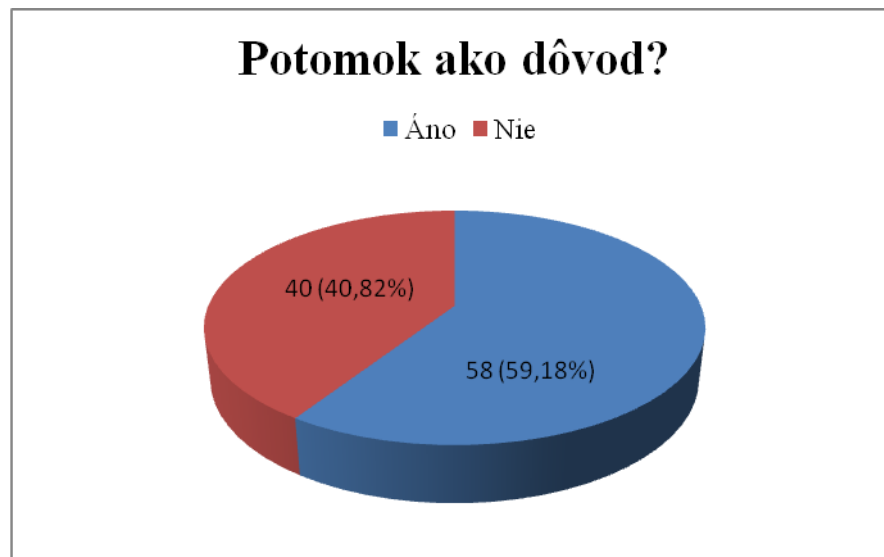
Medzi najčastejšie nevýhody spojené s uzatvorením manželstva podľa našich respondentov je rozvod. Či už kvôli finančným komplikáciám, ktoré vďaka rozvodu mnohokrát vzniknú, alebo z dôvodu následných „ťahaniec“ o deti. Na mieste druhom sa vyskytol spoločný majetok. Ako sme si mohli všimnúť pri predchádzajúcej položke, spoločný majetok, financie uviedlo ako výhodu najväčšie percento opýtaných. Môžeme teda povedať, že tak ako sú financie výhodou, rovnako sú aj nevýhodou. Nevýhodou manželstva môže byť aj stereotyp. Ako ďalšiu nevýhodu respondenti uvádzali odmedzovanie slobody, názorov, ktoré v dôsledku uzatvorenia manželstva môže prísť. Obmedzovanie názorov v zmysle, môj názor musí byť názorom aj partnera a opačne. Mnoho respondentov odpovedalo, že manželstvo nevýhody nemá.

Medzi ostatnými odpoveďami, ktoré boli početné sa vyskytli i odpovede: *nevyhovuje inštitúcia manželstva, partneri si prestávajú vážiť jeden druhého*, či *cítia malú podporu štátu*.

V budúcnosti by sme požadovali od respondentov, aby nám uviedli iba jednu podľa nich najväčšiu nevýhodu akú manželský zväzok prináša. Nakoľko mnoho ľudí vymenovalo 1, 2, 3 v najlepšom prípade 4 nevýhody, predpokladáme, že by výber jednej nevýhody bol najlepší a pre nás najpodstatnejší.

Otázka č. 15: Je pre Vás splodenie potomka dôvodom k uzatvoreniu manželstva?

Obrázok 12: Potomok ako dôvod



Splodenie potomka ako dôvod k uzatvoreniu manželstva, pokladá 58 respondentov (59,18%), naopak 40 opýtaných nechápe splodenie potomka za nutný dôvod k sobášu.

K tejto otázke sme vytvorili hypotézu $2H$, preto opäť uvedieme tabuľku i graf zachytávajúce odpovede mužov i žien. Následne vypočítame, či v tomto prípade bude možné odmietnuť nulovú hypotézu $2H$.

Štatistické hypotézy:

$2H_0$: Medzi názormi na to, či je dieťa dôvodom k uzatvoreniu manželstva, u mužov a u žien nie je štatisticky významný rozdiel.

$2H_A$: Splodenie potomka je pre ženy štatisticky významne väčší dôvod k uzatvoreniu manželstva ako pre mužov.

Tabuľka 5: Potomok ako dôvod?

	MUŽI		ŽENY	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Áno	13	59,09	45	59,21
Nie	9	40,91	31	40,79
Celkovo	22	100	76	100

Ako môžeme vidieť, potomka ako dôvod k sobášu považuje 13 mužov (59,09%) a 45 žien (59,21%). Naopak nepovažuje 9 mužov (40,91%) a 31 (40,79%) respondentiek.

Aj v tomto prípade vytvoríme štvorpoľnú tabuľku a vypočítame kritickú hodnotu testového kritéria.

Tabuľka 6: Štvorpoľná tabuľka k hypotéze 2H

	Áno	Nie	Σ
Muži	13 (13,02)	9 (8,98)	22
Ženy	45 (44,98)	31 (31,02)	76
Σ	58	40	98

Testové kritérium $\chi^2 = 0,000098$

Stupeň voľnosti: $(2-1) * (2-1) = 1$

Zvolená hladina významnosti: 0, 05

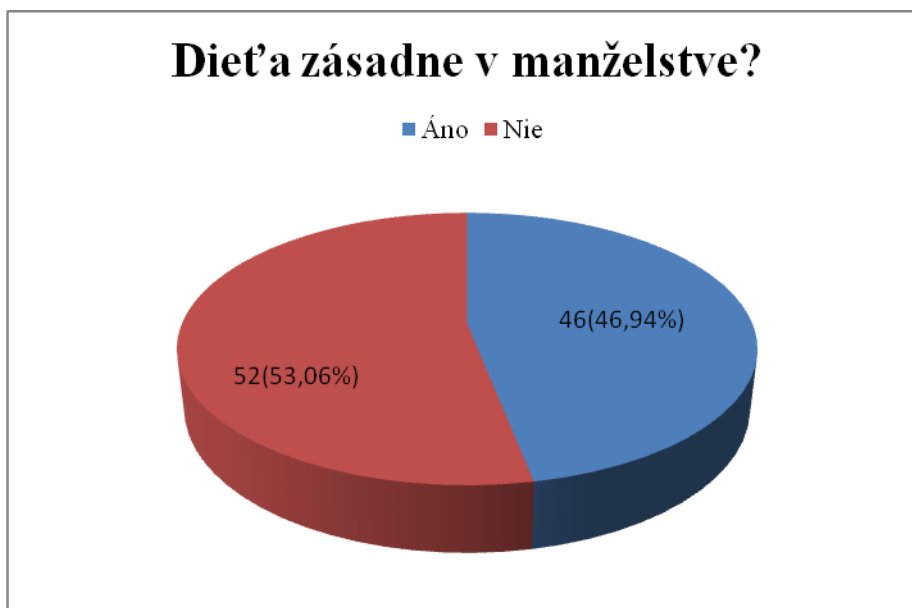
Kritická hodnota testového kritéria $\chi_{0,05}^2(1) = 3,841$

Aj v tomto prípade porovnáваме vypočítanú hodnotu testového kritéria s kritickou hodnotou zo štatistických tabuliek.

Nami vypočítaná hodnota testového kritéria je 0,000098, kritická hodnota pre zvolenú hladinu významnosti 0,05 je 3,841. Teda môžeme konštatovať, že tabuľková hodnota je vyššia, preto prijímame nulovú hypotézu 2H. Medzi odpoveďami mužov a žien nie je štatisticky významná súvislosť.

Otázka č. 16: Má podľa Vás vyrastať dieťa zásadne v manželstve?

Obrázok 13: Dieťa zásadne v manželstve?



Na otázku týkajúcu sa problematiky, či má dieťa vyrastať zásadne v manželstve, bolo za to, aby dieťa vyrastalo ako s matkou, tak aj s otcom v úplnej rodine 52 respondentov, čo je 53,06%. Podľa 46 respondentov (46, 94%) nemusí nutne vyrastať dieťa v manželstve.

K otázke č. 16 sme si zvolili poslednú hypotézu 3H. Následne si uvedieme ešte tabuľku a graf, v ktorých sa pozrieme na to, ako odpovedali jednotlivé pohlavia.

Štatistické hypotézy:

3H₀: Medzi názorom na to, či má dieťa vyrastať zásadne v manželstve, u mužov a u žien nie je štatisticky signifikantný rozdiel.

3H_A: Ženy si štatisticky signifikantne častejšie myslia ako muži, že by dieťa malo vyrastať zásadne v rodine.

Tabuľka 7: Dieťa zásadne v manželstve?

	MUŽI		ŽENY	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Áno	14	63,64	32	42,11
Nie	8	36,36	44	57,89
Celkovo	22	100	76	100

Z tabuľky nám vyplýva, že väčšina mužov zúčastnených na výskume je za to, aby dieťa vyrastalo v manželstve. Konkrétne 14 mužov (63,64%) je za, 8 mužov odpovedalo, že dieťa nemusí zásadne vyrastať v manželstve. Na počudovanie, u žien bol stav opačný. 32 respondentiek (42,11%) vyslovilo áno, väčšina, teda 44 žien (57,89%) však odpovedalo, že dieťa zásadne v manželstve vyrastať nemusí.

Štvorpoľná tabuľka a vypočítané kritické hodnoty testového kritéria budú v tomto prípade vyzerat' nasledovne:

Tabuľka 8: Štvorpoľná tabuľka k hypotéze 3H

	Áno	Nie	Σ
Muži	14 (10,33)	8 (11,67)	22
Ženy	32 (35,67)	44 (40,33)	76
Σ	46	52	98

Testové kritérium $\chi^2 = 3,16$

Stupeň voľnosti: $(2-1) * (2-1) = 1$

Zvolená hladina významnosti: 0, 05

Kritická hodnota testového kritéria $\chi_{0,05}^2(1) = 3,841$

Porovnáme vypočítanú hodnotu testového kritéria a opäť ju porovnáme s kritickou hodnotou, ktorú sme našli v štatistických tabuľkách.

Keďže nami vypočítaná hodnota testového kritéria je 3,16 a kritická hodnota zo štatistických tabuliek pre hladinu významnosti 0,05 je 3,841, opäť môžeme konštatovať, že medzi odpoveďami jednotlivých pohlaví nie je štatisticky významná súvislosť, preto prijímame nulovú hypotézu 3H.

Otázka č. 17 mapovala, ako dlho spolu žili respondenti pred tým, ako sa zosobášili.

Tabuľka 9: Dĺžka spolužitia pred sobášom

Dĺžka spolužitia pred sobášom	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
0	2	40
2 roky	1	20
3 roky	1	20
5 rokov	1	20
Celkovo	5	100

Ako môžeme vidieť, na našom výskume sa zúčastnilo aj päť respondentov, ktorí majú s manželstvom skúsenosť na vlastnej koži a teda sú zosobášení. Pred vstupom do manželstva spolu žili respondenti rôzne, 1 opýtaný zdieľal s partnerom spoločnú domácnosť 2 roky, jeden 3 roky a 5 rokov rovnako jeden respondent. Dvaja mladí ľudia, pred tým ako vstúpili do manželského zväzku, spolu so svojím partnerom nezdieľali spoločnú domácnosť.

Následne v **otázke č. 18** sme sa zosobášených respondentov pýtali na najväčší dôvod, pre ktorý uzavreli manželstvo.

Nakoľko dotazník vyplnilo iba 5 respondentov, ktorí boli zosobášení, ich odpovede nemôžeme chápať ako relevantné pre náš výskum. Preto sme túto otázku zaradili do prílohy.

V otázka č. 19 mali respondenti vyznačiť, v akej miere súhlasia, či nesúhlasia s výrokmí o manželstve.

Tabuľka 10: Výroky o manželstve (N= 97)

Názor respondentov	Súhlasím (%)	Neviem (%)	Nesúhlasím (%)
Manželstvo je zastaralá inštitúcia.	13, 40	11, 34	75, 26
Manželstvo je vyvrcholením silného citového vzťahu, vzájomnej lásky.	76, 29	10, 31	13, 40
Manželstvo má v dnešnej dobe v spoločnosti svoje miesto.	51, 55	24, 74	23, 71
Manželstvu sa v súčasnosti prikladá veľký význam.	6, 19	22, 68	71, 13
Bolo by dobré, aby sa v budúcnosti kládol väčší dôraz na rodinný život.	73, 20	16, 49	10, 31
Zmyslom manželstva je mať deti.	15, 46	17, 53	67, 01
Človek v súčasnej dobe môže byť šťastný aj bez partnera a detí.	39, 17	30, 93	29, 90
Jednou z najdôležitejších výhod manželstva je istota pravidelného a bezpečného sexuálneho života.	34, 02	23, 71	42, 27
Hlavnou výhodou manželstva je ekonomické zabezpečenie.	27, 84	26, 80	45, 36
Hovoríme dnes o čisto mužských alebo ženských rolách. (práce v domácnosti, finančné zabezpečenie, ...).	21, 65	18, 56	59, 79

Pre našu interpretáciu sme si vybrali odpovede na jednotlivé výroky, u ktorých sme zaznamenali najväčšie percento výskytu.

V spoločnosti rezonuje vyjadrenie, že manželstvo je zastaralá inštitúcia. Respondenti, odpovedajúci na naše otázky, sa však vyjadrili, a celkom 75,26% odpovedalo, že nesúhlasia s tým, že manželstvo zastaralou inštitúciou je. Až 76,29% opýtaných súhlasilo s vyjadrením, že manželstvo je vyvrcholením silného citového vzťahu, vzájomnej lásky. To korešponduje aj s našou otázkou, kde sme sa pýtali na dôvody, pre ktoré by sme o sobáši premýšľali. Láska sa objavila na druhom mieste. 51,55% súhlasí s výrokom, že manželstvo má v dnešnej dobe svoje miesto. Až 71,13% opýtaných nesúhlasí s tým, že v súčasnosti sa manželstvu prikladá veľký význam. Veľké percento opýtaných, konkrétne 73,20 % by chcelo, aby sa v budúcnosti kládol väčší dôraz na rodinný život. Na druhej strane, 67,01% nesúhlasí s výrokom, že zmyslom manželstva je mať deti. Teda z toho

vychádza aj interpretácia ďalšieho výroku, s ktorým súhlasí 39,17% opýtaných, že človek môže byť v dnešnej dobe šťastný bez partnera i detí. S výrokom, že jednou z najdôležitejších výhod manželstva je istota pravidelného sexu, nesúhlasí 42,27%. Pri položke, kde sme chceli vymenovať 5 výhod vyplývajúcich z manželstva sa bezpečný sex objavoval. Z toho vyplýva, že hlavný a najdôležitejší dôvod pravidelný sex nie je, no je výhodou. Rovnako ani s tvrdením, že hlavnou výhodou je ekonomické zabezpečenie nesúhlasí 45,36%. Nesúhlasia ani s výrokom, že dnes hovoríme o čisto mužských alebo čisto ženských rolách. Konkrétne takto odpovedalo 59,79 %. Ako vieme ide o súčasné trendy a premeny v rodine.

Otázka č. 20 sledovala, akú dôležitosť opýtaní pripisujú tvrdeniam o manželstve.

Číslo 1 predstavovalo najväčšiu dôležitosť, naopak číslo 5 dôležitosť najmenšiu.

Tabuľka 11: Tvrdenia o manželstve (N= 97)

Tvrdenia	1	2	3	4	5
Vzájomné porozumenie, úcta, dôvera.	83	8	5	1	0
Dostatočne dlhá známosť s partnerom.	51	32	9	3	2
Overená schopnosť spoločného bývania a hospodárenia s partnerom.	41	34	16	3	3
Samostatné bývanie.	40	37	14	1	5
Ekonomická samostatnosť.	24	34	31	4	4
Naplnené individuálne sny a túžby.	21	36	31	7	2
Dobré zamestnanie.	20	38	29	7	3
Ukončené vzdelanie.	18	24	30	13	12
Podpora štátu mladým rodinám.	15	25	28	19	10

Tvrdenia v tabuľke sme zoradili podľa toho, ktorému tvrdeniu pripísali respondenti najväčšiu dôležitosť.

Vôbec najväčšiu dôležitosť vyjadrili vo výroku, že pre manželstvo je potrebné vzájomné porozumenie, úcta a dôvera. Celkovo číslo 1 zaškrtilo 83 respondentov. Pre 51 respondentov je dôležitá dostatočne dlhá známosť s partnerom. Na mieste tretom sa ocitlo

tvrdenie, že pre manželstvo je dôležitá overená schopnosť spoločného bývania a hospodárenia s partnerom. Číslo jeden sme zaznamenali pri 41 respondentoch. Pri samostatnom bývaní sme číslo 1 našli u 40 respondentoch. Veľmi dôležitá je i ekonomická samostatnosť, ktorej dôležitosť pripísalo 24 dotazovaných. Naplnené individuálne sny a túžby sa objavili u 21 opýtaných. Pre manželstvo je dobré zamestnanie dôležité pre celkom 20 respondentov. Na uzatvorenie manželského zväzku je pre 18 respondentov dôležité, aby mali ukončené vzdelanie. Najmenšie číslo sa objavilo pri tvrdení podpora štátu mladým rodinám.

V poslednej **otázke č. 21** opäť odpovedali na výroky o manželskom zväzku.

Číslo 1 predstavuje najväčšiu dôležitosť, naopak číslo 5 najmenšiu dôležitosť.

Tabuľka 12: Dôležitosť výrokov (N= 97)

Tvrdenia	1	2	3	4	5
Vidieť deti vyrastať prináša do života nenahraditeľné pocity radosti.	68	22	5	1	1
Deti sú naplnením partnerského vzťahu.	33	41	13	4	6
Deti posilňujú a upevňujú vzťah.	31	35	23	6	2
Výchova detí predstavuje veľkú finančnú záťaž.	31	26	27	9	4
Mať deti, znamená obmedzenie osobnej slobody a sebarealizácie.	13	28	28	16	12
Dieťa môže vychovávať iba jeden z rodičov rovnako dobre ako obaja spoločne.	12	16	34	20	15

Rovnako ako v predchádzajúcej položke, aj v tomto prípade sme usporiadali tvrdenia podľa toho, ktorému pripísali respondenti najväčšiu dôležitosť, resp. pri ktorom sme zaznamenali č. 1.

Tieto tvrdenia sa týkali detí v manželstve, partnerstve. Pre 68 respondentov je najdôležitejšie vidieť deti vyrastať, čo prináša do života nenahraditeľné pocity radosti. Pre 33 respondentov sú deti naplnením partnerského vzťahu a 31 dotazovaných číslo jeden zaškrtnulo pri tvrdení deti posilňujú a upevňujú vzťah. I keď deti posilňujú a naplňujú partnerský vzťah, ich výchova predstavuje veľkú finančnú záťaž. Tomuto tvrdeniu pripísalo najväčšiu dôležitosť celkom 31 respondentov. Na posledné miesto sme zaradili

výrok, že dieťa môže rovnako dobre vychovávať jeden rodič tak jako obaja spolu. Najväšciu dôležitosť tu vyjadrili 12 dotazovaní.

6.3 Zhrnutie výsledkov dotazníkového šetrenia

Ako sme už spomenuli, zvolili sme kvantitatívne orientovaný výskum, následne výskumnú metódu dotazník.

Naším hlavným cieľom bolo zistiť, aký postoj majú mladí vo veku od 20 do 35 rokov k manželstvu. Stanovené sme mali aj čiastkové ciele, ktorými bolo zistiť i to, či plánujú mladí ľudia do budúcnosti manželstvo. K otázke, kt. mapovala plány na manželstvo sa vzťahovala hypotéza 1H. Na základe odpovedí mužov a žien, vypočítania hodnoty chí-kvadrát a následného porovnania s tabuľkovými kritickými hodnotami sme zistili, že medzi odpoveďami mužov a žien nie je štatisticky významná súvislosť, preto sme prijali nulovú hypotézu. Môžeme teda povedať, že do budúcnosti plánujú manželstvo v rovnakej miere muži i ženy, teda neexistuje signifikantný vplyv pohlavia na rozhodnutie, či v budúcnosti vstúpiť či nevstúpiť do manželstva. Je dieťa dôvodom k uzatvoreniu manželstva? Aj tu sme zvolili hypotézu 2H. Podľa rovnakého postupu ako v predchádzajúcom prípade sme zistili, že medzi odpoveďami mužov a žien nie je štatisticky významná súvislosť, preto môžeme skonštatovať, že spolodenie potomka je rovnako veľký dôvod na uzatvorenie manželstva ako pre muža, tak aj pre ženu. S dieťaťom súvisel aj ďalší cieľ, či má dieťa vyrastať zásadne v manželstve. Situácia je v tomto prípade diskutabilnejšia, dá sa hovoriť o istom vplyve, kt. však nie je príliš významný. Môžeme teda povedať, že neexistuje signifikantný vplyv pohlavia na rozhodnutie, či má dieťa vyrastať zásadne v manželstve. Cieľom bolo zistiť výhody i nevýhody, ktoré podľa mladých ľudí vyplývajú z manželstva. Medzi najväčšie plusy sa dostali odpovede ako ekonomické výhody, v prípade hospitalizácie informácie o partnerovi, ku kt. by sa za iných okolností nedostali. Výhodou je i lepší status v spoločnosti, možnosť spoločnej výchovy dieťaťa, či láska. Najväčšou nevýhodou bola možnosť rozvodu manželstva, ktorý môže byť komplikovaný a bolestivý nielen pre manželov, ale najmä pre deti. V závere by sme chceli uviesť, že až 73 respondentov z celkového počtu 97, nesúhlasí, že manželstvo je zastaralá inštitúcia a boli by radi, ak by sa v budúcnosti kládol väčší dôraz na rodiný život. Nesúhlasia tiež s vyjadrením, že dnes hovoríme o čisto mužských alebo ženských rolách.

Na základe výsledkov z nášho výskumu môžeme len usúdiť, že ľudia chcú do budúcnosti uzatvárať manželstvá, či už z dôvodu lásky, alebo kvôli deťom, či už z iných dôvodov pre nich dôležitých. Manželstvo má podľa nich v spoločnosti stále svoje miesto. Cítia však malú podporu zo strany štátu i spoločnosti. Jedinec získa veľkú prestíž ako zamestnanec, no oceneniu role manžel, manželka, rodič sa v spoločnosti veľký význam neprikladá.

6.3.1 Doporučenie pre prax

Naša bakalárska práca by mohla poslúžiť ako príručka mladým ľuďom, ktorí či už sa rozhodli vstúpiť do manželského zväzku, stále nie sú rozhodnutí, alebo sú proti manželstvu. Na základe kapitoly o manželstve by sa mohli dozvedieť niečo o vzájomných rolách, zrelosti na manželstvo, aby vedeli čo toto spojenie so sebou prináša, ako sa majú k sebe partneri navzájom správať a v budúcnosti neutiekli pred prvým problémom, ktorý príde. I rozvodovosť by určite klesla. Na základe praktickej časti a výsledku by sme doporučili zaradiť do osnov stredných škôl v rámci spoločenskovedných disciplín, rodinnú výchovu. Rovnako si myslíme, že by sa rodina a význam manželstva mal viac dostať do povedomia spoločnosti, aby získali vyšší status. Štát by mal zaujať stanovisko a snažiť sa zlepšiť podmienky ako mladým ľuďom, ktorý sa rozhodli do manželstva vstúpiť, pomocou mladomanželských pôžičiek, ľahšej a prístupnejšej možnosti získať úver, hypotéku na bývanie, tak aj rodinám s deťmi, aby im vedeli rodičia poskytnúť čo najlepšiu výchovu, vzdelanie a podmienky pre život.

ZÁVER

V našej bakalárskej práci sme sa zaoberali postojmi mladých ľudí vo veku od 20 do 35 k manželstvu.

Chceli sme zistiť, či je naozaj pohľad na manželstvo, rezonujúci v spoločnosti, že je manželstvo vyhynutý druh, opodstatnený.

Naša práca pozostávala z dvoch samostatných častí, ktoré však v konečnom dôsledku na seba nadväzovali. V teoretickej časti sme sa snažili priblížiť problematiku manželstva, venovali sme sa téme zrelosti na manželstvo, úspechu v manželstve. Následne sme popísali funkcie rodiny a typy rodín. Druhá kapitola zhrnula „plusy a mínusy“ vyplývajúce z manželstva a rodičovstva. Tretia kapitola bola venovaná aktuálnym problémom a premenám, ktorými manželstvo a rodina v súčasnosti prechádza. Posledná kapitola popisuje štatistiky sobášnosti v Českej republike a vo vybraných krajinách Európy.

Praktická časť a výskum, ktorý sme zrealizovali pomocou dotazníkového šetrenia, zisťovali či mladí ľudia do budúca plánujú manželstvo, či je pre nich dieťa dôvodom k sobášu a či má dieťa vyrastať zásadne v manželstve. Pomocou škálových otázok mali možnosť respondenti vyjadriť svoj postoj k jednotlivým vyjadreniam a tvrdeniam o manželstve. Zamerali sme sa aj na výhody a nevýhody, ktoré podľa respondentov z manželstva vyplývajú. Hlavným cieľom našej práce bolo zistiť postoje mladých ľudí vo veku od 20 do 35 rokov k manželstvu.

Na základe výsledkov z dotazníkového šetrenia môžeme skonštatovať, že 81 respondentov z celkového počtu 98 manželstvo plánuje. Iba 14 dotazovaných o sobáši nepremýšľa a do budúca neplánuje. Mladí ľudia nesúhlasia s tvrdením, že manželstvo je zastaralá inštitúcia, naopak si myslia, že manželstvo má v dnešnej spoločnosti svoje miesto. V budúcnosti by boli radi, keby sa kládol väčší dôraz na rodiný život. Nesúhlasia tiež s výrokom, že zmyslom manželstva je mať deti, naopak súhlasia s tvrdením, že človek v súčasnej dobe môže byť šťastný bez partnera i detí. Z toho vyplýva, že ľudia by sa sobášiť aj chceli, no cítia veľmi malú podporu zo strany štátu i spoločnosti.

V položkách č. 11, 14 a 15 kde sme od dotazovaných chceli vymenovať 5 dôvodov, 5 výhod a 5 nevýhod týkajúcich sa manželstva, sme narazili na metodologický problém. Nakoľko respondenti nesplnili inštrukcie a mnoho z nich nevyjmenovalo 5 nami požadovaných údajov, je nutné do budúca s týmto typom otázok pracovať inak. V budúcnosti by sme požadovali uviesť iba 1 odpoveď.

Položku č. 18 sme z dôvodu malého počtu respondentov a teda nízkej výpovednej hodnoty pre nás vyradili a zaradili do prílohy II.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] BRABLCOVÁ, Vlasta a kol., 1973. *Manželství, rodina, rodičovství*. 2. vydanie. Praha: Horizont.
- [2] DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana a kol., 2002. *Manželství a rozvody: Praktický návod jak problémy řešit a jak jim předcházet*. Praha: LINDE. ISBN 80- 86131- 34- 4.
- [3] GAVORA, Peter, 2001. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80- 223- 1628- 8.
- [4] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978- 80- 247- 1369- 4.
- [5] KRATOCHVÍL, Stanislav, 2009. *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál. ISBN 978- 80- 7367- 646 -9.
- [6] MOŽNÝ, Ivo, 2006. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-58-X.
- [7] ORAVCOVÁ, Jitka, 2006. *Kapitoly z psychologie rodiny*. Žilina: EDIS. ISBN 80- 8070- 570- 4.
- [8] PROVAZNÍK, Dušan, 1989. *Aktuálne problémy sociológie rodiny*. Bratislava: Veda. ISBN 80-224-0050-5.
- [9] SOBOTKOVÁ, Irena, 2001. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál. ISBN 80- 7178- 559- 8.
- [10] ŠMOLKA, Petr a Jan MACH, 2008. *Manželská a rodinná trápení: z pohledu právníka a psychologa*. Praha: Portál. ISBN 9788073674489.

Internetové zdroje:

- [11] Czso: *Rozvodovost*. [online]. [cit. 2013-4-7]. Dostupné z WWW: < <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost> >
- [12] Czso: *Sňatečnost*. [online]. [cit. 2013-4-7]. Dostupné z WWW: < <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatecnost> >

[13] ČESKO. Zákon č. 94 ze dne 4. prosince 1963 o rodině. In: Sběrka zákonů České republiky. 1963. Dostupné z WWW: < <http://www.zakonycr.cz/seznamy/094-1963-sb-zakon-o-rodine.html>>

[14] Demografie: *Sňatečnost*. [online]. [cit. 2013-4-7]. Dostupné z WWW: < http://www.demografie.info/?cz_snatecnost>

[15] Eurostat: *Crude marriage rate*. [online]. [cit. 2013-4-7]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Crude_marriage_rate,_s_eleted_years,_1960-2011_%28per_1_000_inhabitants%29.png&filetimestamp=20130130111229>

[16] Infowebby: *Demografická situácia v Európe*. [online]. [cit. 2013-4-7]. Dostupné z WWW: < <http://www.infowebby.sk/regiony/europa/53-demograficka-situacia>>

Ostatné zdroje:

[17] KIMPLOVÁ, Tereza, 2008. *Základy psychologie manželského a rodinného soužití*. Ostrava: pedagogická fakulta OU. ISBN 978- 80- 7368- 619- 2.

[18] KOCOURKOVÁ, Jiřina a Ladislav RABUŠIC, 2006. *Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný?*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. ISBN 80- 86561- 93- 3.

[19] KRAUS, Blahoslav. 1994 cit. Podľa KIMPLOVÁ, Tereza, 2008. *Základy psychologie manželského a rodinného soužití*. Ostrava: pedagogická fakulta OU. ISBN 978- 80- 7368- 619- 2.

[20] MLČÁK, Zdeněk. 1996. *Vybrané kapitoly z psychologie manželství a rodiny*. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN 80-7042-452-4.

[21] PLÁVKOVÁ, Oľga, 2008. *Úvod do sociológie*. Bratislava: Ekonóm: Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov. ISBN 9788022524919.

[22] SOBOTKOVÁ, Irena. 2001 cit. Podľa KIMPLOVÁ, Tereza, 2008. *Základy psychologie manželského a rodinného soužití*. Ostrava: pedagogická fakulta OU. ISBN 978- 80- 7368- 619- 2.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

BP bakalárska práca

č. číslo

kt. ktorý

popr. poprípade

r. rok

resp. respektíve

s. strana

tzn. to znamená

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1: Rodinný stav	39
Obrázok 2: Vierovyznanie	40
Obrázok 3: Kraj respondentov	41
Obrázok 4: Súčasnú sociálne postavenie	41
Obrázok 5: Dosiahnuté vzdelanie	42
Obrázok 6: Typ primárnej rodiny	43
Obrázok 7: Bývanie s partnerom	44
Obrázok 8: 5 dôvodov na sobáš (N = 328)	45
Obrázok 9: Plánujete manželstvo?	46
Obrázok 10: 5 výhod vyplývajúcich z manželstva (N= 351)	48
Obrázok 11: 5 nevýhod vyplývajúcich z manželstva (N= 312).....	49
Obrázok 12: Potomok ako dôvod	50
Obrázok 13: Dieťa zásadne v manželstve?	52

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Počet respondentov vo veku od 20 – 35 rokov	39
Tabuľka 2: Dĺžka spolužitia s partnerom.....	44
Tabuľka 3: Plánujete manželstvo?	47
Tabuľka 4: Štvorpoľná tabuľka k hypotéze 1H.....	47
Tabuľka 5: Potomok ako dôvod?	50
Tabuľka 6: Štvorpoľná tabuľka k hypotéze 2H	51
Tabuľka 7: Dieťa zásadne v manželstve?	52
Tabuľka 8: Štvorpoľná tabuľka k hypotéze 3H	53
Tabuľka 9: Dĺžka spolužitia pred sobášom	54
Tabuľka 10: Výroky o manželstve (N= 97).....	55
Tabuľka 11: Tvrdenia o manželstve (N= 97)	56
Tabuľka 12: Dôležitosť výrokov (N= 97).....	57

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha PI: Dotazník

Príloha PII: otázka č. 18

PRÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

Vážená pani/ pán,

som študentkou 3. ročníka Sociálnej pedagogiky na Fakulte humanitných štúdií Univerzity T. Bati v Zlíne.

Chcela by som Vás poprosiť o vyplnenie dotazníka, ktorý je súčasťou bakalárskej práce, ktorú pripravujeme. Naša práca nesie názov „Postoje k manželstvu u mladých ľudí vo veku od 20 do 35 rokov“. Týmto by som Vás chcela poprosiť o vyjadrenie Vášho postoja k danej problematike. Dotazník je anonymný a získané informácie budú slúžiť len v rámci vyhodnotenia v empirickej časti našej bakalárskej práce.

Vopred Vám ďakujem za Váš čas, ktorý ste strávili pri vyplňovaní a za pravdivé vyplnenie dotazníka.

V Zlíne, november 2012.

Zuzana Malásková

Hodiace sa prosím zakrúžkujte.

1. Pohlavie:

muž žena

2. Vek:

.....

3. Stav:

Ženatý/ vydatá Slobodný/á

4. Vyznanie

Veriaci Ateista

5. Z akého kraja ČR ste:

6. *Súčasnú sociálnu postavenie:*

- a) nezamestnaný
- b) v domácnosti
- c) na materskej dovolenke
- d) študent
- e) zamestnanec
- f) živnostník
- g) podnikateľ
- h) invalidný dôchodca

7. *Dosiahnuté vzdelanie:*

- 1. základné
- 2. vyučený bez maturity
- 3. stredoškolské s maturitou (+nadstavba)
- 4. vysokoškolské (do Bc.)
- 5. vysokoškolské (Mgr. + ďalej)

8. *V akom type rodiny ste vyrastali?*

s obidvoma vlastnými rodičmi

s matkou

s otcom

iný typ (doplň)

9. *Žijete s partnerom v jednej domácnosti?*

Áno

nie

10. *Ako dlho žijete s partnerom v jednej domácnosti? (Odpovedajte iba v prípade, že ste na predchádzajúcu otázku odpovedali **áno**)*

.....

11. *Uvedte **5 dôvodov** (od najdôležitejšieho po menej dôležitý), pre ktoré by ste o sobášii vážne premýšľali/ premýšľate:*

.....

12. *Plánujete manželstvo, resp. premýšľate do budúcnosti o manželstve?*

Áno

Nie

13. *Uvedte podľa Vás **5 výhod** vyplývajúcich z manželstva:*

.....

14. *Uvedte podľa Vás **5 nevýhod** vyplývajúcich z manželstva:*

.....

15. *Je pre Vás splodenie potomka dôvodom k uzavretiu manželského zväzku?*

Áno

Nie

16. *Má podľa Vás vyrastať dieťa zásadne v manželstve?*

Áno

Nie

Pre zosobášených: (sezdaných)

17. *Ako dlho ste spolu žili, kým ste sa zosobášili?*

.....

18. *Najväčší dôvod, pre kt. ste sa zosobášili:*

.....

19. Vyznačte, v akej miere súhlasíte, či nesúhlasíte s následujúcimi výrokmi o manželstve:

	Súhlasím	Neviem	Nesúhlasím
Manželstvo je zastaralá inštitúcia.			
Zmyslom manželstva je mať deti.			
Človek v súčasnej dobe môže byť šťastný aj bez partnera a detí.			
Bolo by dobré, aby sa v budúcnosti kládol väčší dôraz na rodinný život.			
Hlavnou výhodou manželstva je ekonomické zabezpečenie.			
Jednou z najdôležitejších výhod manželstva je istota pravidelného a bezpečného sexuálneho života.			
Manželstvo je vyvrcholením silného citového vzťahu, vzájomnej lásky.			
Manželstvu sa v súčasnosti prikladá veľký význam.			
Manželstvo má v dnešnej dobe v spoločnosti svoje miesto.			
Hovoríme dnes o čisto mužských alebo ženských rolách. (práce v domácnosti, finančné zabezpečenie, ...).			

20. Akú dôležitosť pripisujete nasledujúcim tvrdeniam? (1- najväčšia dôležitosť. 5- najmenšia dôležitosť)

	1	2	3	4	5
Ekonomická samostatnosť.					
Dobré zamestnanie.					
Samostatné bývanie.					
Ukončené vzdelanie.					
Dostatočne dlhá známosť s partnerom.					
Overená schopnosť spoločného bývania a hospodárenia s partnerom.					
Podpora štátu mladým rodinám.					
Naplnené individuálne sny a túžby.					
Vzájomné porozumenie, úcta, dôvera.					

21. Akú dôležitosť majú vo Vašom živote nasledujúce výroky? (1- najväčšia dôležitosť. 5- najmenšia dôležitosť)

	1	2	3	4	5
Deti sú naplnením partnerského vzťahu.					
Výchova detí predstavuje veľkú finančnú záťaž.					
Mať deti znamená obmedzenie osobnej slobody a možnosť seberealizácie.					
Vidieť deti vyrastať prináša do života nenahraditeľné pocity radosti.					
Deti posilňujú a upevňujú vzťah partnerov.					
Dieťa môže vychovávať iba jeden z rodičov rovnako dobre ako obaja spoločne.					

V závere by som Vás chcela poprosiť o kontrolu, či ste u všetkých položiek zaznamenali svoju odpoveď. Ak ste svoju odpoveď menili, skontrolujte prosím, či je riadne opravená.

Týmto by som Vám veľmi pekne chcela poďakovať za ochotu a Váš čas pri vyplňovaní dotazníku.

Prajem príjemný zvyšok dňa

PRÍLOHA P II: OTÁZKA Č. 18

18. Najväčší dôvod, pre kt. ste sa zosobášili:

Objavili sa odpovede:

- dátum svadby,
- dcéra,
- dlhodobý vzťah,
- dôkaz milovania ženy,
- naplnenie Božieho zámeru pre muža a ženu.